

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

О Т Ч Е Т

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА
СТАТИСТИЧЕСКА ПРОГРАМА И ЗА ДЕЙНОСТТА НА
НАЦИОНАЛНИЯ СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ ПРЕЗ 2013
ГОДИНА

**Приет от Министерски съвет с Решение № 102 от 25.02.2014 г.,
обн., ДВ, бр. 18 от 04.03.2014 година**

СОФИЯ, 2013

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
I. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2013 ГОДИНА.....	4
II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ ОТ СТРАТЕГИЯ 2013 - 2017 ГОДИНА.....	6
II.1. Осигуряване на обективна, навременна и надеждна статистическа информация за икономическото, социалното и демографското развитие и за околната среда на национално и регионално равнище.....	6
II.2. Въвеждане на нови източници на данни и средства за усъвършенстване на производството и повишаване на качеството на статистическите продукти и услуги.....	12
II.3. Повишаване на професионалния и организационния капацитет на Националната статистическа система.....	17
II.4. Внедряване на иновативни и ефективни информационни и комуникационни технологии и е-услуги.....	27
III. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ.....	30
III.1. Демографска и социална статистика.....	30
III.2. Макроикономическа статистика.....	35
III.3. Бизнес статистика.....	40
III.4. Статистика на селското и горското стопанство.....	45
III.5. Многоотраслова статистика.....	47
III.6. Информационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.....	51
IV. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ.....	55
V. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ.....	58
Приложение 1 Справка за Бюджета на Националния статистически институт за 2013 година.....	60
Приложение 2 Организационна схема на Националния статистически институт.....	62

ВЪВЕДЕНИЕ

Отчетът за изпълнението на Националната статистическа програма (НСП) и за дейността на Националния статистически институт (НСИ) през 2013 г. е разработен в съответствие с чл. 9, т. 6 на Закона за статистиката.

Отчетът е структуриран в пет раздела и представя изпълнението на задачите от НСП 2013 и дейността на НСИ през изминалата година.

В **първия раздел** са посочени проведените за първи път изследвания и дейности през 2013 година.

Вторият раздел включва постигнатите резултати по изпълнение на хоризонталните приоритети в рамките на първата година от действащата Стратегия за развитие на Националната статистическа система на Република България, 2013 - 2017 година.

Третият раздел представя изпълнението на дейностите по производство на статистическа информация в отделните тематични области - демографска и социална статистика, макроикономическа статистика, бизнес статистика, статистика на селското и горското стопанство, многоотраслова статистика, информационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.

В **четвъртия раздел** е представено ресурсното осигуряване за изпълнение на дейността на НСИ през 2013 година.

Петият раздел представя изпълнените одитни ангажименти на Звеното за вътрешен одит и извършените контролни дейности от Инспектората през 2013 година.

I. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2013 ГОДИНА

За първи път през 2013 г. Националният статистически институт:

- Участва на национално и регионално ниво с разнообразни инициативи в организираната за първи път от ООН Глобална световна инициатива „Международна година на статистиката”.
- Беше домакин на Шестата годишна конференция на Европейския форум за геостатистика (ГЕОСТАТ), състояла се от 23 до 25 октомври 2013 г. в София, с участието на представители на Евростат и Генерална дирекция „Регионална и урбанистична политика” на ЕК и експерти от 26 страни.

През 2013 г. НСИ реализира редица **нови изследвания и дейности**:

- Тримесечни изследвания за цените на основен ремонт и подобрения на жилища в рамките на пилотния проект за включване на жилищата, обитавани от собственици (Owner-Occupied Housing) в ХИПЦ.
- Тримесечни индекси на цените на производител за раздел 63 „Други информационни услуги“ съгласно Регламент (ЕО) № 1158/2005 на Европейския парламент и на Съвета, публикувани и изпратени в Евростат.
- Допълнителен модул „Трудови злополуки и други здравни проблеми, свързани с работата” към Наблюдението на работната сила, проведен през цялата 2013 година.
- Допълнителен модул „Благополучие” към изследването „Статистика на доходите и условията на живот” съгласно Регламент (ЕС) № 62/2012 на Комисията.
- Данни за умирания по причини и мъртважания за отчетната 2011 г. в съответствие с Регламент (ЕС) № 328/2011 на Комисията за прилагане на Регламент (ЕО) №1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността за общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд, подготвени и изпратени на Евростат.
- Данни за причините за смъртни случаи с техните четиризначни рубрики, събрани и обработени съвместно с дирекции „Медицински дейности” в регионалните здравни инспекции (РЗИ).
- Данни за цените на пазара на земеделската земя и рентните плащания в селското стопанство в рамките на проект „Система за събиране на данни за цените на земеделската земя и рентата в съответствие с общата методология” по договор за субсидия с Евростат.
- Данни за сметките за околната среда за периода 2008 - 2011 г. по модули: сметки за емисиите във въздуха, сметки за материалните потоци в икономиката, данъци и такси, свързани с околната среда по икономически дейности в съответствие с Регламент (ЕС) №691/2011 на Европейския парламент и на Съвета.
- Месечни данни за текущите запаси за извънредни ситуации и търговските запаси на страната от нефт и нефтопродукти съгласно промените в Европейското законодателство и Закона за запасите на нефт и нефтопродукти.
- Данни за изразходваните средства за опазване на околната среда, получени от субсидии, помощи и дарения, събрани чрез справка към Годишния отчет на

нефинансовите предприятия, бюджетните предприятия и банките.

- Данни за 2012 г. за разходи за НИРД, финансирана от чужбина, по категории чуждестранни източници на финансиране и за бюджетни разходи за транснационално координираните научни изследвания в съответствие с Регламент (ЕС) № 995/2012 на Комисията.

За първи път през 2013 г. с цел улесняване и ускоряване на работата с респондентите бяха разработени **уеббазирани приложения** за въвеждане и контрол на данни по следните изследвания и регистри:

- „Инвестиционна активност в промишлеността - март 2013 година“
- „Туристически пътувания и разходи за туризъм на населението“
- Свързване на микроданни за международния сорсинг и глобалните вериги стойности с други статистически бази данни - по проект на ЕК
- „Цени на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство” - 4 уеббазирани анкетни карти „Минерални торове“, „Посевен и посадъчен материал“, „Ветеринарномедицински препарати“ и „Фуражи“
- Регистър на единиците, включени в обхвата на институционален сектор „Държавно управление”.

За първи път през 2013 година:

- Беше разработена методология, инструментариум и техническо задание за включване в Годишния отчет на нефинансовите предприятия, съставлящи баланс на нова справка за приходите от продажби по видове продукти в търговията на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети, с цел осигуряване на изпълнението на изискванията на Регламент (ЕО) № 251/2009 на Комисията в частта за многогодишните изследвания.
- Беше разработена методология, инструментариум и техническо задание за включване в Информационната система „Краткосрочна бизнес статистика” на новите наблюдения - „Цени на производител за раздел 80”, „Дейности по охрана и разследване“ и „Цени на производител на основен ремонт и подобрения на жилища и жилищни сгради”.
- Беше въведен новият стандартизиран формат за докладване на метаданни за Наблюдението на работната сила и статистиката на заетите и свободните работни места.
- Беше внедрена виртуализационна среда, която осигури консолидиране на сървърите в обща среда, гарантира сигурност на съхранение на данните и позволи общо управление и контрол на сървърите.

За първи път през 2013 г. НСИ:

- внедри детайлната Класификация на индивидуалното потребление по цели (COICOP-5) при конструирането на индексите на потребителските цени;
- внедри използването на електронни устройства (таблети) при регистрацията на потребителските цени за въвеждане и валидиране на първичната информация;
- проведе проучване на опита на страните от ЕС в разработването и използването на електронен дневник в Наблюдението на домакинските бюджети.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ ОТ СТРАТЕГИЯ 2013 - 2017 ГОДИНА

II.1. ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЕКТИВНА, НАВРЕМЕННА И НАДЕЖДНА СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ДЕМОГРАФСКОТО РАЗВИТИЕ И ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НАЦИОНАЛНО И РЕГИОНАЛНО РАВНИЩЕ

Приоритет 1.1. Осигуряване на статистически показатели за разработване, наблюдение и оценка на европейски, национални и регионални политики

Предоставени бяха статистически данни в подкрепа наблюдението на изпълнението на водещите инициативи по стратегия „Европа 2020“ и Националната програма за развитие на Република България: България 2020 и за разработването на оперативните програми за следващия програмен период 2014 - 2020 година.

През 2013 г. продължи работата по предоставянето на показателите, включени в таблото за установяване на макроикономически дисбаланси. Показателите са част от пакета, съдържащ шест правни акта (пет регламента и една директива) за засилване на икономическото управление в ЕС. Съгласно регламентите процесът на ранно установяване на макроикономически дисбаланси започва с публикуване на табло с показатели, придружено от доклад на ЕК, съдържащ икономическа и финансова оценка. Таблото с показатели е инструмент за ранно предупреждение относно появата на макроикономически дисбаланси и включва тесен набор от показатели: Текуща сметка като процент от БВП; Нетна международна инвестиционна позиция като процент от БВП; Реален ефективен валутен курс, дефлиран с ХИПЦ; Експортни пазарни дялове; Номинални разходи за труд на единица продукция; Реални цени на жилищата; Нови вземания от частния сектор като процент от БВП; Дълг на частния сектор като процент от БВП; Публичен дълг като процент от БВП; Равнище на безработица. Евростат предостави мандат за създаване на целева група относно качеството на данните включени в таблото за измерване на макроикономическите дисбаланси.

Приоритет 1.2. Актуализиране на съществуващите и разработване на показатели за изследване на нови явления и процеси

През 2013 г. бяха добавени нови показатели към справките за транспорта за отчитане на разхода на горива на резидентен принцип за отчитането по Модул за сметки за физическите енергийни потоци съгласно Регламент (ЕС) №691/2011 на Европейския парламент и на Съвета за икономическите сметки в околната среда.

Произведени бяха по-голям брой статистически показатели по бизнес характеристики на предприятията чрез използване на информацията, налична в Бизнес регистъра. Поради нарасналия интерес на/към този тип данни НСИ изпълни много нестандартни заявки според конкретните нужди на потребителите. През годината бяха проведени също дейности по проект на ЕК за конструиране на показатели, характеризиращи иновативни бързорастящи предприятия, включени в стратегия „Европа 2020“.

Националният статистически институт подготви и предостави и на Евростат разширен набор от данни за външната търговия на България според бизнес характеристиките на предприятията, извършващи външнотърговска дейност, а също и данни за търговията с трети страни по видове валута, базирани на по-широкото използване на данните от митническите декларации, предоставяни от Агенция „Митници“ (АМ).

Разработени и разпространени бяха статистическите данни за измерване и мониторинг на енергийната интензивност на икономиката, производството на първична енергия, брутно вътрешно потребление и крайното потребление на възобновяемите енергийни

източници (ВЕИ). Осигурена беше статистическа информация за електроенергията, произведена от ВЕИ и за дела на ВЕИ в брутното крайно потребление на енергия. Тази информация формира и част от индикаторите по стратегията „Европа 2020“ за оценка на устойчивото развитие и промените на климата при използване на зелена енергия.

През годината НСИ продължи дейността по изпълнение на пилотен проект „Свързване на микроданни за международния сорсинг и глобалните вериги стойности с други статистически бази данни“. Проектът е в изпълнение на Програмата на Европейската комисия за модернизиране на европейската статистика на предприятията и статистиката на търговията (MEETS) и в изпълнение на „Съобщението на Комисията „Европа 2020 - стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“, в което една от основните инициативи е „Индустриална политика за ерата на глобализацията“. Крайната цел за България е да натрупа опит в свързването на микроданни, което може да се разглежда като много важен бъдещ инструмент за придобиване на допълнителни знания и статистическа информация чрез използване на съществуващите източници на данни, без провеждане на специфични нови изследвания, с цел намаляване натовареността на респондентите.

Националният статистически институт на България оказва методологическа помощ по проекта MAPCOMPETE (Mapping European Competitiveness) по 7-а Рамкова програма. Целта на проекта е да направи задълбочена оценка на данните, възможностите и изискванията за изготвяне на сравнителен анализ за конкурентоспособността на европейските държави. Партньори по проекта са Изследователски център за икономически и регионални изследвания към Унгарската академия на науките като координатор, мозъчен тръст Bruegel със седалище в Брюксел, изследователски център Centro Studi Luca d'Agliano (LDA) - Италия, Германски институт за приложни икономически изследвания (IAW) в Тюбинген, училище по икономика в Париж, представители от статистическите институти на България, Германия, Финландия и Швеция.

Служителите от НСИ предоставят информация за наличието на показатели, необходими за изчисляването на индикатори за конкурентоспособност на ниво предприятие, агрегирани на секторно или регионално ниво.

Приоритет 1.3. Разширяване на обхвата на предоставяните статистически продукти и услуги и активизиране на комуникацията с потребителите

През 2013 г.¹ сайтът беше посетен 7 143 128 пъти, като уникалните посещения бяха 1 429 353 (фиг. 1).

Фиг. 1. Посещения на интернет сайта на НСИ

¹ Данните за посещаемостта на сайта и броят на публикуваните материали са към 17.10.2013 година.

Посещаемостта беше 24 547 пъти средно на ден, като на 26 март 2013 г., денят с най-голяма посещаемост, тя беше 147 291.

Всички материали бяха публикувани съгласно Календара за представяне на резултатите от статистическите изследвания, докладни и нормативни документи в указаните срокове.

Към края на годината на разположение на потребителите на сайта бяха 1 749 динамични реда, 1 461 последни актуални данни, съответните метаданни и 554 методологични документа и доклади за качество в 35 статистически рубрики, съответно на български и английски. През годината бяха публикувани още 362 прессъобщения (183 на български и 179 на английски), 89 новини (53 на български и 36 на английски), 6 версии на ЕКАТТЕ, 19 конкурса, 40 списъка с допуснати/недопуснати кандидати за конкурс, 11 обществени поръчки, 6 търга, 15 публични покани и други материали.

На интернет сайта на НСИ бяха публикувани:

- Формуляр „Изследване за използването на информационно-комуникационните технологии в предприятията 2013”
- Нова точка „Пилотни индекси на цените на жилищата” в рубрика „Жилищен фонд”
- Нова точка „Преход от работа към пенсиониране - Допълнителен модул към наблюдението на работната сила през 2012 година” в рубрика „Пазар на труда”.

На специализирания сайт за *Преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г.* (www.nsi.bg/census2011) бяха публикувани окончателните резултати от Преброяване 2011 за жилищния фонд на български и английски език и за домакинствата - на английски език.

През септември председателят на НСИ участва по специална покана в V Международен семинар на тема: „Интернет изследванията и методология на изследванията”. Семинарът беше организиран от Статистиката на Република Корея в гр. Теджон. Националният статистически институт участва с доклад за последното проведено преброяване на населението и жилищния фонд в Р България през 2011 година.

През октомври двама представители на НСИ участваха като наблюдатели в Международната мисия за наблюдение на преброяването на населението и жилищния фонд в Босна и Херцеговина. Мисията беше осъществена в съответствие с Меморандума за разбирателство, сключен между Европейската комисия и Съвета на Европа, от една страна, и Съвета на министрите на Босна и Херцеговина, от друга.

На интернет страницата на НСИ беше обогатена информацията в областта на статистиката на селското стопанство. В рубриката „Селско стопанство” бяха публикувани динамични редове за индексите на селскостопанските цени при новата база на Евростат 2010 = 100. Публикувана беше информация за общия индекс на вложенията в селското стопанство (стоки и услуги за текущо потребление и стоки и услуги с инвестиционно предназначение). Добавена беше нова тематична област „Пазар на земеделската земя и рентата в селското стопанство”, в която бяха публикувани данни от приключилия проект по договор с Евростат.

С цел улесняване на достъпа на потребителите на статистическа информация в областта на селското стопанство беше създаден линк към сайта на Министерството на земеделието и храните - рубриката “Агростатистика”.

Националният статистически институт участва в проект в областта на качеството „Хоризонтална и вертикална интеграция: Прилагане на технически и статистически стандарти в Европейската статистическа система” (със субсидия от Евростат). Работата по прилагане на SDMX стандарта в НСИ за обмен на данни и метаданни е в съответствие

с един от заложените в приетата Стратегия за развитието на Националната статистическа система, 2013 – 2017, приоритети, свързан с „Внедряване на единни европейски ИТ средства, продукти и стандарти с оглед осигуряване на условия за интеграция и хармонизация на статистическия производствен процес в рамките на ЕСС“. Основните цели на проекта са прилагане и популяризиране на техническия и статистическия SDMX стандарти за обмен на статистически данни и метаданни в националната статистическа практика и постигане на вертикална интеграция между Националната статистическа система и Европейската статистическа система. Междинните резултати са: свързване на текущата структура на метаданните с Euro SDMX Metadata Structure (ESMS); разработване на списъци с концепции, кодови списъци и DSD за краткосрочната бизнес статистика, за нефинансовите предприятия от структурната бизнес статистика и статистиката на туризма; разработване на средства за мигриране на метаданните и на модул база данни за разпространение, като част от модулния пакет „Статистически данни и метаданни“. В началото на годината в гр. Банско беше проведен въвеждащ семинар със служители от НСИ на тема: „Прилагане на технически и статистически SDMX стандарти в Националната статистическа система на България“. През годината беше осигурена апаратура и системен софтуер за прякото изпълнение на проекта. В рамките на проекта Работна група от НСИ стартира работата си по прилагане на SDMX стандарта както от Преброяване 2011 (в рамките на проект „Census HUB“), така и в още три статистически области - краткосрочна бизнес статистика, структурна бизнес статистика и туризъм. Служителите използваха опита си в изграждането на SDMX Референтна архитектура (SDMX-RI), придобит в работата им по проект „Census HUB“, с цел включване на данни от още три статистически области в иновативната технология. SDMX-RI е универсална рамка за модернизиране на предоставянето и обмена на данни на базата на SDMX стандарта.

В рамките на деветмесечието на 2013 г. в Центъра за подпомагане на потребителите на европейска статистическа информация на България бяха получени 72 запитвания (58 по електронната поща и 14 по телефона). Запазена беше тенденцията от предходната година, което показва по-добра ориентираност на потребителите при самостоятелно търсене на статистически данни, публикувани на сайта на Евростат. Същевременно броят на сложните потребителски запитвания за проверка на данни или методологическа помощ остана голям.

Съгласно поети ангажименти по международни договори през годината беше предоставена статистическа информация по въпросници, постъпили в НСИ от други международни организации - Евростат, ООН, МВФ, ИКЕ, ФАО, ЮНЕСКО, ЮНИДО, Международна организация на труда (МОТ) и други.

През 2013 г. Националният статистически институт съобразно Издателския план предложи на потребителите на статистическа информация общо 17 публикации - 5 печатни и 12 електронни, с тираж 5 760. Печатните издания са с аналогична електронна версия на CD. Всички електронни публикации, както и електронните версии на печатните издания, са достъпни безплатно в .pdf формат на сайта на НСИ. Основно изданията на НСИ се предлагат на два езика - български и английски.

Националният статистически институт разпределя статистическите си публикации по три основни теми: общи статистически, население и социални статистики и икономика. Включени са актуални статистически данни общо за страната, по статистически зони, статистически райони, по области и общини, както и международни сравнения.

„Статистическият годишник“ е основното издание на НСИ с дългогодишна история, в което се предоставя на потребителите от страната и чужбина богата информация за демографското, социалното и икономическото развитие на България.

Националният статистически институт издава и сп. „Статистика”, което е специализирано научно, теоретико-приложно издание. В сп. „Статистика” се коментират практикоприложните аспекти на статистическите методи и новостите в статистическата теория и практика в страната и чужбина. Неговата периодичност е тримесечна.

Освен издадените публикации през 2013 г. НСИ подготви и рекламno-информационните брошури „България 2013”, „Наблюдение на работната сила” и „Наблюдение на домакинските бюджети”. Издадените брошури бяха в тираж 26 000 и се разпространяваха безплатно.

Целта на ежегодно издавания от НСИ Каталог на статистическите издания е предоставяне на информация на потребителите за предстоящата публикационна дейност. Каталогът се издава на български и на английски език в тираж общо 2 600 и също се разпространява безплатно.

На интернет страницата си в прессъобщенията по Календара за представяне на резултатите от статистическите изследвания НСИ публикува последната статистическа информация, с която разполага. Средно на месец прочетените и публикуваните прессъобщения на български и английски език през 2013 г. бяха около 20 на брой.

Библиотеката на НСИ продължи да заема водеща позиция в национален мащаб в областта на изграждане, управление и онлайн разпространение на дигитални информационни ресурси. През 2013 г. приоритет в нейната дейност беше предоставянето на свободен и безплатен онлайн достъп до библиотечните дигитални информационни ресурси. Създаването на потребителски ориентирана дигитална база данни - конвертиране на PDF файлове в PDF страници, извеждане на съдържание, пълен текст и индекс на дигиталните копия, бяха основните задачи на библиотечните служители. Обработените бази бяха прикачени към iLib навигатор в електронния каталог на интегрираната информационно-търсеща библиотечна система. Извършените дейности дадоха възможност в глобален мащаб за пълен и свободен интернет достъп до създадените дигитални ресурси. Чрез софтуерна обработка бяха конвертирани 9 113 PDF дигитални страници. През 2013 г. продължи процесът на сканиране на статистическите публикации на НСИ. В дигиталния център на библиотеката бяха създадени и обработени 1 162 дигитални страници статистическа информация. Понастоящем библиотеката успешно управлява внушителен обем от над 700 хил. страници дигитална информация. Бяха публикувани в интернет дигиталните копия на статистическите колекции „Преброяване на населението на 1 януари 1888 година”, „Преброяване на населението на 1 януари 1893 година”, „Преброяване на населението през 1900 година” и „Преброяване на населението през 1905 година”. Предоставен беше и безплатен онлайн достъп до дигиталната статистическа колекция „Резултати от преброяването на държавните чиновници и служачи” за 1896, 1904 и 1911 година.

През годината в дигиталната библиотека на НСИ (фиг. 2) бяха регистрирани 9 367 посещения.

Фиг. 2. Дигитална библиотека на НСИ през 2013 година

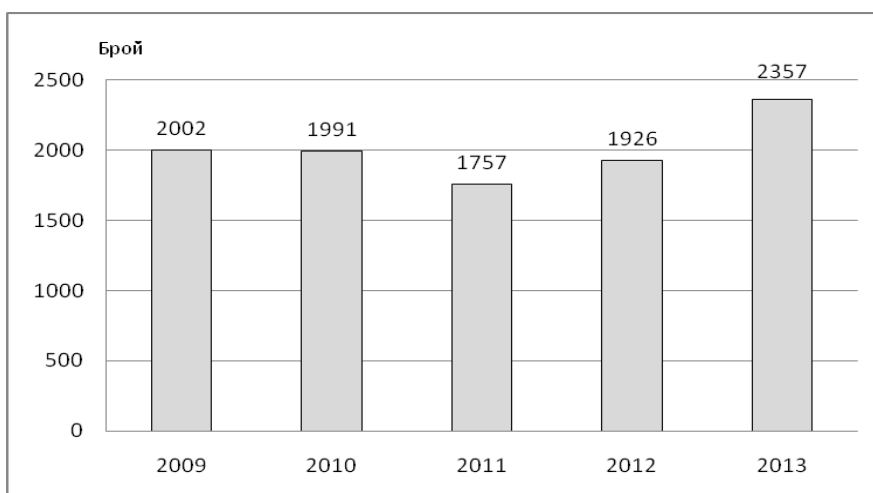
22 348 бяха осъществените справки в дигиталната база данни. В читалнята на библиотеката бяха обслужени и консултирани 727 потребители на статистическа информация. Използваните източници бяха 6 726 библиотечни единици, дигиталната библиотека и сайта на НСИ. Продължи въвеждането на библиографски описания на статистически издания в електронния каталог, както и процесите на пресигниране и баркодиране на библиотечния фонд. Беше осъществен национален и международен книгообмен с научни и университетски библиотеки в страната, както и с библиотеки на статистически служби в чужбина и международни организации.

През май в библиотеката започна ежедневен медиен мониторинг - текущо сканиране на статии на статистическа тема от печатните медии, както и преглед на електронните медии. За периода бяха изготвени 119 прегледа на печатните медии и 85 информационни бюлетина на електронните медии в България. Координирана беше дейността по редакция и публикуване на 28 прессъобщения на интернет сайта на НСИ. Организирани и проведени бяха 6 телевизионни интервюта със служители на НСИ. Осъществена беше координация по изготвяне и изпращане на 31 отговора по постъпили заявки за информация от репортери и медии.

Библиотечните служители участваха в международни и национални инициативи в областта на библиотечното сътрудничество и комуникация, новите технологични решения при библиотечните ресурси и услуги и успешните библиотечни практики: Международна конференция „Библиосвят: Технологии, ресурси, практики”, София, 26 - 27 септември 2013 г.; Национален семинар на потребителите на Интегрираната библиотечно-информационна система „Е- LIB”, Созопол, 2 - 4 октомври 2013 година.

През 2013 г. бяха удовлетворени исканията за статистическа информация по 2 357 еднократни заявки (фиг. 3).

Фиг. 3. Еднократни потребителски заявки

През 2013 г. беше предоставена статистическа информация по предварителни заявки, т.е. потребителите получаваха информацията веднага след нейното официално обявяване.

1. Отговори на заявки за периодично предоставяне на информация

		(Брой)
Заявки от страната		32
Отговори с месечни данни		276
Отговори с тримесечни данни		76
Общо		352
Заявки от чужбина		7
Отговори с месечни данни		48
Отговори с тримесечни данни		12
Общо		60

През годината продължи осигуряването с актуални статистически данни на органите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Удовлетворени бяха разнообразни информационни потребности на фирми, банки, синдикални центри, браншови организации, потребители от сферата на науката, областни и кметски администрации, отделни частни лица. Традиционно голям беше и интересът на медиите към резултатите от статистическите изследвания. Подготвени бяха и справки за потребители от чужди посолства и търговски представителства в страната.

Беше подготвена нова анкетна карта за онлайн попълване с цел проучване на потребителското търсене.

Приоритет 1.4. Създаване на условия за производство и интегриране на пространствена (геореферирана) информация със статистическа информация

Националният статистически институт работи по своите ангажименти в областта на интегриране на статистическите данни, когато това е приложимо, с цел създаване на инфраструктура с многобройни източници на информация за предоставяне на пространствено-времеви анализ и за разширяване на използването и разпространението на регионална геореферирана статистическа информация.

Проектът „ГЕОСТАТ 1Б“, в който участва НСИ, е втора фаза на проекта „Геостат“ на Европейския форум за геостатистика и Европейската статистическа система. Неговата цел е създаване на единна европейска информационна база за основни статистически показатели за населението, базирани на Преброяване 2010/2011, представени посредством териториалното отграничение - гريد, с размери на квадрат със страна един километър.

Грид базираната статистика е изключително полезна и важна, тъй като позволява производството на анализи (времеви и пространствени) на ниски териториални нива, без да се влияе от промените в административно-териториалното деление на страната.

Първите свободно достъпни резултати за населението на България за 2011 г. ще бъдат налични през 2014 година. Резултатите ще допринесат за изпълнение на ангажиментите на НСИ по директивата INSPIRE.

С оглед разширяване на достъпа на потребителите до регионална статистическа информация тематичната рубрика „Регионална статистика“ на сайта на НСИ беше допълнена и усъвършенствана.

II.2. ВЪВЕЖДАНЕ НА НОВИ ИЗТОЧНИЦИ НА ДАННИ И СРЕДСТВА ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ

Приоритет 2.1. Разширяване на използването на административни регистри и информационни системи за статистически цели

През 2013 г. НСИ продължи актуализирането и разширяването на Информационна система „Бизнес статистика“ (ИС БС), която улеснява трансфера на данни между предприятията и НСИ и е важна стъпка за намаляване на натовареността на респондентите. ИС БС спомага за повишаване на качеството на статистическата информация чрез стриктен аритметичен и логически входящ контрол на данните и осигуряване на навременна, актуална и широкодостъпна информация при опазване на статистическата тайна.

През 2013 г. продължи работата по развитие и разширяване на ИС КБС, която включва всички месечни и тримесечни бизнес изследвания и обхваща процесите от въвеждане на данните до извеждане на необходимите изходни таблици с данни. Развитието на ИС КБС ще продължи и в бъдеще поради предимствата ѝ пред традиционните начини за събиране на информация, а именно: намалява времето, необходимо за събирането на данните,

създава условия за подобряване на качеството на събираната информация поради наличието на повече средства за проверка и контрол, осигурява по-бърз, лесен и удобен начин за участие на предприятията в изследванията като им предоставя възможност да подават информация онлайн, както и като цяло намалява разходите за производството на статистическата информация. След влизането ѝ в реална експлоатация през предходната година броят на фирмите, представящи на НСИ своите месечни или тримесечни отчети по електронен път, непрекъснато нараства, като понастоящем около 50% от отчетните единици избраха този начин за попълване на исканата от тях краткосрочна информация.

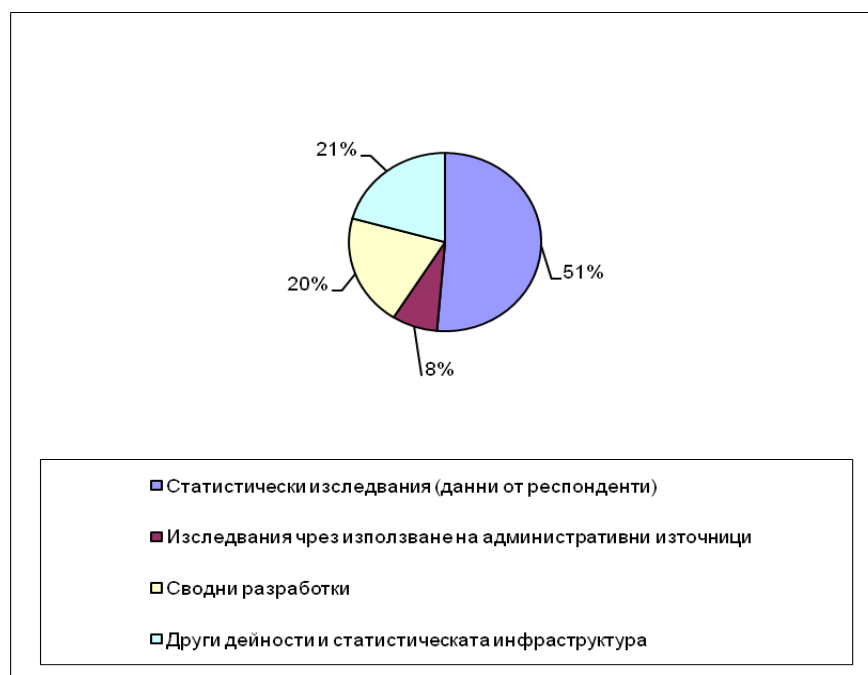
По отношение на разширяването на ИС КБС през 2013 г. бяха разработени статистическият инструментариум и техническите задания за включване в системата на две нови наблюдения - Цени на производител за дейности по охрана и разследване и Цени на основен ремонт и подобрения на жилища и жилищни сгради.

Използването на онлайн базираната ИС КБС за събиране и обработка на месечните данни за производство и продажби на вътрешния пазар на основни промишлени продукти (извадка от Продпром 2013) намали значително натоварването на респондентите и направи участието им по-ефективно, осигурявайки автоматичен контрол и обработка на данните в реално време. Основен приоритет беше изготвянето и реализирането на нов приложен софтуер, който допринася за повишаване на равнището на оперативност в периода на излъчване на месечна извадка за подсистема „Производство и продажби на вътрешния пазар на основни промишлени продукти“. Предимствата на новия софтуер са: осигуряване на бърз и удобен начин за подготовка и излъчване на представителна извадка от предприятия на базата на данни от ИС БС и ИС КБС на национално ниво и същевременно намаляване на времето и необходимите ресурси, отделяни за актуализация на извадките от служителите от териториалните статистически бюра (ТСБ).

През годината продължи развитието на новата Информационна система „Демография“ и оптимизирането на нейната архитектура, съобразно най-добрите съвременни практики.

Делът на изследванията, провеждани от Националния статистически институт, при които бяха използвани данни от административни източници, достигна 7.7% (фиг. 4).

Фиг. 4. Разпределение на статистическите изследвания, провеждани от НСИ по вид съгласно НСП 2013

В областта на пазара на труда продължи използването на административни източници

за подобряване на обхвата и качеството на статистическите данни от предприятията. С оглед подобряване на съпоставимостта между тримесечните (основани на извадково изследване) и годишните (основани на изчерпателно изследване) данни за наетите лица и средната работна заплата бяха изготвени и публикувани ревизирани тримесечни данни за тези показатели.

В областта на статистиката и сметките за околната среда през 2013 г. усилията бяха насочени към идентифициране на нови административни източници на информация и усъвършенстване на процедурите за статистическо валидиране на информацията за околната среда с цел повишаване на качеството на статистическата информация. Наред с административните данни, получавани на базата на съществуващите споразумения за обмен, през 2013 г. за първи път бяха събрани детайлни данни за екологичните такси от Министерството на околната среда и водите (МОСВ) и административни данни от новата „Информационна система за разрешителни и мониторинг при управлението на водите” на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

В областта на външната търговия статистическото производство също беше ориентирано към нарастващите нужди на потребителите чрез по-широко използване на вече събрани данни от други администрации или отдели на НСИ, без това да води до нарастване на натоварването на респондентите.

Приоритет 2.2. Използване на иновативни ИКТ и средства за събиране на първични данни

През 2013 г. в НСИ продължи разработването на уеббазирани приложения за въвеждане и контрол на данни от статистически изследвания. Разработените уеб-приложения улесниха респондентите и намалиха натовареността на служителите от ТСБ.

С цел облекчаване на бизнеса при подаване на статистически данни при статистическото изследване „Инвестиционна активност в промишлеността - март 2013 година“ беше приложено ново технологично решение за събиране на данните - чрез уеббазирано приложение. Изследването беше проведено посредством смесен подход за събиране на данните - чрез уеббазирана анкетна карта, електронна поща и на хартиен носител, и обхвана около 4 000 респонденти. Около 60% от тях отговориха онлайн при последното изследване.

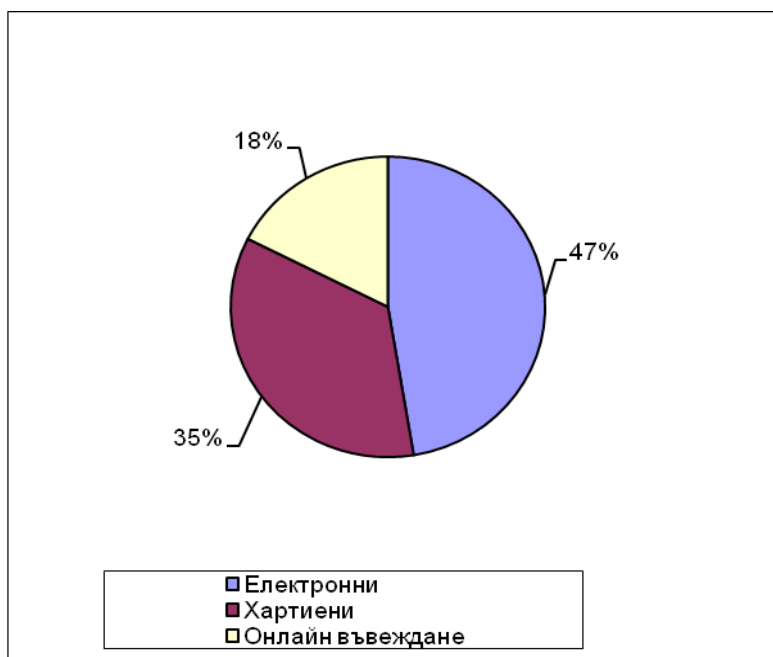
Разработването на уебприложение за наблюдението по проект на ЕК „Свързване на микроданни за международния сорсинг и глобалните вериги стойности с други статистически бази данни” позволи то да бъде осъществено директно от служителите на ЦУ на НСИ, без ангажираност на тези от ТСБ, както и доведе до улесняване на работата с респондентите.

С цел ускоряване на работата на ТСБ беше разработено ново уебприложение за въвеждане и контрол на данни по изследването „Туристически пътувания и разходи за туризъм на населението”, което обхвана около 3 200 домакинства и 5 500 лица.

Въведени бяха четири уеббазирани анкетни карти за онлайн събиране на данни в областта на селското стопанство: „Минерални торове“, „Посевен и посадъчен материал“, „Ветеринарномедицински препарати“ и „Фуражи“.

През 2013 г. повече от половината изследвания, провеждани от Националния статистически институт, при които се събираха данни от респондентите, бяха базирани на електронни въпросници (фиг. 5).

Фиг. 5. Дял на електронните въпросници за статистическите изследвания, провеждани от НСИ, при които се събират данни от респондентите

През 2013 г. бяха разработени значителен брой електронни формуляри за нови статистически изследвания в различни статистически области, с които бяха подменени софтуерни приложения на по-стари платформи.

С оглед улесняване и намаляване на натовареността на респондентите през 2013 г. беше разработен електронен формуляр за наблюдението на разходите за опазване на околната среда.

Введено беше събиране на информация чрез електронни онлайн формуляри за четири от изследванията в областта на селскостопанските цени и едно изследване в областта на статистиката на горското стопанство. Във връзка с това бяха подготвени технически задания и беше променен статистическия инструментариум.

В областта на статистиката на културата събирането на данните също премина от хартиени на електронни формуляри за регулярните изследвания: „Радиопрограмна дейност”, „Телевизионна програмна дейност” и „Читалища”.

През 2013 г. продължи използването на съвременни мобилни устройства за събиране на данни. В рамките на ИС „Потребителски цени“ беше използвано приложение за въвеждане на данни от таблети, с което стана възможно прилагането на комбиниран метод за събиране на данните - чрез хартиени формуляри и чрез електронно интервю с използване на таблети. Започна разработването на приложения за въвеждане на данни от мобилни устройства и за Изследване на доходите и условията на живот и Наблюдение на работната сила.

Приоритет 2.3. Внедряване на системен подход за управление и контрол на качеството в НСС

Стабилното управление на качеството на европейската статистика е приоритетно направление в развитието на Европейската статистическа система. Управлението на качеството на европейската статистика изисква всички държави членки ефективно да прилагат законодателството в областта на статистиката и принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

В началото на годината НСИ разработи речник на термините на качеството, който

предстои да бъде публикуван на новия сайт на института.

През годината НСИ продължи дейността по изпълнение на препоръките от Партньорската проверка, извършена през април 2007 година.

В средата на февруари НСИ предостави информация на Европейския консултативен съвет за статистическо управление относно координацията и относно прилагането на основните принципи на Кодекса на европейската статистическа практика (професионална независимост, адекватност на ресурсите и ефективност на разходите, ангажимент за осигуряване на качеството) и за изпълнението на препоръките от доклада на Европейския консултативен съвет за статистическо управление за 2012 година.

През март НСИ изпрати на Евростат доклад относно изпълнението на дейностите по подобрене от Партньорската проверка. За периода март 2008 - март 2012 г. НСИ изпълни 29 от общо 32 препоръки, посочени в доклада за Партньорската проверка. След ревизията на Кодекса на европейската статистическа практика, Евростат включи за изпълнение още четири препоръки за всички държави членки, произтичащи от новите показатели на Кодекса. За периода март 2012 - март 2013 г. НСИ изпълни още четири от препоръките на Евростат.

Във връзка с препоръка на Европейския консултативен съвет за статистическо управление и решение на Работната група по качеството на Евростат всички статистически служби на държавите - членки на ЕС, в т.ч. и на България са в процес на разработване на информация относно предприетите мерки по прилагане на Кодекса на европейската статистическа практика, която предстои да бъде публикувана на сайта.

На срещата през април в Брюксел във връзка с изготвянето на петия годишен доклад на Европейския консултативен съвет за статистическо управление председателят на НСИ сподели своя управленски опит и визия относно усъвършенстването на статистическата система и засилването на координационния характер на европейската статистика.

С акцент върху значимите за България хоризонтални приоритети от Европейската статистическа програма (2013 - 2017 г.), както и предизвикателствата за тяхното изпълнение, НСИ участва в Годишния доклад за 2012 г. на Европейската статистическа система, който беше публикуван през май на сайта на Евростат.

През юли и август НСИ проведе регулярен вътрешен одит по качеството. Предмет на одита беше изследване № 41 от НСП 2013 - Статистика на доходите и условията на живот (2010 - 2013). Одитът беше осъществен на базата на разработеното от НСИ „Ръководство за вътрешни одити по качеството на статистическите процеси и продукти в НСИ”. Екипът от одитори извърши проверка на спазването на европейските стандарти за качеството на статистическите процеси и продукти.

Вторият регулярен вътрешен одит по качеството, осъществен през декември, обхвана статистиката на труда и по-конкретно Наблюдението на работната сила.

През годината НСИ продължи да разработва и да предоставя на Евростат доклади за качеството за статистическите изследвания. Докладите за качеството бяха публикувани на български и английски език на сайта на НСИ.

В областта на бизнес статистиката в изпълнение на Регламент (ЕС) № 275/2010 на Комисията бяха разработени и предоставени на Евростат пет подробни национални доклада за качеството на данните от изследването по Структурната бизнес статистика (СБС) за 2010 година. През 2013 г. бяха изготвени и представени на Евростат доклади за качеството съгласно Регламент № 1051/2011 на Европейската комисия за прилагане на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма по отношение на структурата на отчетите за качеството и предаване на данните.

В областта на демографската и социалната статистика в съответствие с правилата за предоставяне на доклади за качеството на данните на Евростат беше попълнен нов формат на Междинен доклад за качеството на данните от изследването EU-SILC 2012 и Финален доклад за лонгитудиналния компонент EU-SILC 2008 - 2011. През годината бяха разработени отчети за качеството по провежданите еднократни извадкови изследвания: „Наблюдение на професионалното обучение на заетите в предприятията” и „Изследване на образованието и обучението на лицата на възраст 18 - 64 години”. Бяха изготвени и необходимите годишни доклади по качеството за Наблюдението на работната сила, тримесечен индекс на разходите за труд и статистика на заетите и свободните работни места.

В областта на макроикономическата статистика през годината беше подготвен и изпратен на Евростат доклад по качеството на данните за брутният национален доход (БНД) за периода 2002 - 2012 година.

В областта на многоотрасловата статистика съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета за европейските икономически сметки за околната среда в тримесечен срок след докладванията по модулите: „Данъци и такси, свързани с околната среда по икономически дейности”, „Сметки за емисиите във въздуха” и „Сметки за материалните потоци в икономиката” бяха изготвени и доклади за качество на статистическите данни. Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 995/2012 на Комисията бяха разработени доклади за качеството на данните за НИРД и за бюджетните разходи за НИРД и бяха предоставени на Евростат посредством новия онлайн инструментариум „Национален редактор на справочни метаданни” (NRME).

II.3. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИЯ И ОРГАНИЗАЦИОННИЯ КАПАЦИТЕТ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА

Приоритетните направления в дейността по обучението в НСИ за 2013 г. бяха свързани с конкретизация и детайлизация на хоризонталните приоритети, включени в разработения подробен **Годишен план за специализирано обучение** на служителите от системата на НСИ в изпълнение на **Стратегията за развитие на Националната статистическа система на Р България, 2013 - 2017 г.**, и във връзка с Насоките за развитие на обучението в Европейската статистическа система съгласно Европейската програма за обучение по статистика. Поддържането и повишаването на професионалната квалификация на служителите е важна предпоставка за производството на обективна, навременна, надеждна и качествена статистическа информация.

През 2013 г. в различните форми на обучение общо 29 - курсове, семинари, инструктажи (главно със служители от ТСБ), консултации в страната и чужбина, проучване на опита на други държави и стажове в чужбина - служителите на НСИ реализираха общо 590 участия. Съгласно Плана на НСИ за обучение на персонала през юни 2013 г. беше проведен семинар за обучение на специалистите от ТСБ в областта на статистическите изследвания за околната среда.

През годината бяха проведени 9 обучения, свързани със статистическите изследвания, в които участваха общо 315 служители на НСИ. Осъществени бяха 6 семинара за повишаване на квалификацията, в които участие взеха общо 261 служители. В обученията, свързани със стажове в чужбина и проучване на опита на други страни към Евростат, участваха 14 лица. Тази информация е описана и обобщена в табл. 2 за обученията и семинарите на служителите в НСИ.

2. Обучения и семинари на служителите в Националния статистически институт

(Брой)

Специализирано обучение и семинари	Проведени обучения	Брой обучени служители
В чужбина (Евростат)	14	14
За статистическите изследвания	9	315
За повишаване на професионалната квалификация	6	261
Общо	29	590

Основните цели за постигане на заложените специфични приоритети са свързани с въвеждане на **нови източници на данни и средства за усъвършенстване на производството и повишаване на качеството на статистическите продукти и услуги чрез информационни и комуникационни технологии** за икономическото, социалното и демографското развитие и за околната среда на национално и регионално равнище.

В областта на **демографската и социалната статистика** приоритетните направления в обучението бяха свързани основно с усъвършенстване на техники за разработване на анализи, представителност, точност и достоверност на статистическите оценки при работа със системи:

- Отчитане на резултати от пилотното внедряване на COICOP-5 и обсъждане на окончателния вариант на класификация, обработка и използване на оценките от репрезентативните изследвания
- Внедряване на модул в наблюдението „Статистика на доходите и условията на живот” (SILC) 2013 г. и въпроси за материални лишения по изискванията на Евростат
- Внедряване на нова платформа в ИС „Демография” - работа със системата, обработка на демографските съобщения, формиране на изходни таблици
- Внедряване на допълнителен модул и Наблюдение на работната сила.

В областта на **макроикономическата статистика** приоритетно беше обучението по внедряване на ревизираната Европейска система от сметки '95 в областта на национални сметки и методи за оценка, свързани с индекса на потребителските цени (ИПЦ) и хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ) - проект „Потребителската кошница 2014 г.”, както и методи и източници за оценка на брутния вътрешен продукт (БВП) и брутния национален доход (БНД).

В областите **многоотраслова статистика и статистика на селското и горското стопанство** приоритетно беше обучението, свързано с ценообразуването на земята и рентата в селското стопанство през 2014 г., както и качеството и организацията на изследванията, свързани с околната среда и климатичните промени.

Насоките в обученията по **разширяване на познанията за прилагане на статистически методи и подходи** бяха свързани с методите за представителност, точност и достоверност на статистическите оценки, както и същност и техники за разработване на анализи и стратегия за работа на терен:

- Фундаментални понятия по анализ на оценките от репрезентативните изследвания, осъществявани от НСИ.
- Комуникативни умения при работа с респондентите (домакинства и лица) - кратък курс по практическа психология.

- Методологически въпроси, свързани с функционирането на ИС БС и ИС КБС и тяхното разширяване с нови модули, както и работа с Регистъра на статистическите единици (PCE).

В областта на административното обслужване и дейностите на служителите в **общата администрация** обученията бяха свързани с:

- Внедряване на основните резултати от проекта КАО
- Овладяване на новата финансово-счетоводна система KONTO
- Нова нормативна уредба в областта на обслужване на потребителите
- Подобряване на капацитета и придобиване на практически умения в административни услуги на служители, ангажирани с организацията на тази дейност по Програма „Административен капацитет”.

Съгласно изискванията на ЗДСл през 2013 г. бяха проведени задължителни обучения от Института по публична администрация за държавни служители, назначени за първи път на ръководна длъжност, както и експерти, назначени за първи път на държавна служба. Обучение беше проведено за общо 5 служители на ръководни длъжности, от които две лица от тях, встъпили през 2013 г., на които обучението е насрочено за първото тримесечие на следващата година. Обучение беше организирано и за експертите, назначени за първи път на държавна служба - общо 12 лица, от които 10 лица, назначени през 2013 г., като обучението е предвидено за първото тримесечие на 2014 година.

Приоритет 3.1. Създаване на мотивираща работна среда и развитие на професионалния капацитет на служителите в НСС

Оперативни програми

През годината Националният статистически институт кандидатства по Компонент 1 от **Програма “Старт на кариерата” - 2013 г.**, която има за цел да улесни прехода от образование към заетост на младежи на възраст до 29 години без трудов стаж по специалността, завършили висше образование (дипломирани) и регистрирани в дирекциите „Бюро по труда” чрез приобщаването им в реална трудова среда.

В края на 2013 г. предстои реализацията на втори етап от Програмата, включващ назначаване на 12 нови служители, които в рамките на 9 месеца ще бъдат в трудовоправни отношения с НСИ.

Студентски стажове, проведени в НСИ

През 2013 г. в Националният статистически институт бяха проведени студентски стажове и практически обучения за младежи от различни български университети, изучаващи специалности, свързани с дейността на института. С това бяха създадени предпоставки за установено ползотворно и традиционно сътрудничество с висшите училища в България.

Чрез създадена необходима организация и програма за провеждане на стажове в Централно управление и териториалните статистически бюро на НСИ, взеха участие общо 63 броя студенти, което е обобщено в табл. 3.

3. Проведени стажове в Националният статистически институт

(Брой)

Висше учебно заведение	Проведени стажове в	
	ЦУ на НСИ	ТСБ
Университет за национално и световно стопанство - София	27	-
Икономически университет - Варна	-	33
Стопанска академия „Д. А. Ценов” - Свищов	2	-
School of Economics and Political Science, London, UK	1	-
Общо стажанти	63	

В библиотеката за пореден път беше проведен студентски стаж на бакалаври от Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалност „Библиотечно-информационни науки“ за периода март - юни 2013 година.

Програма „Студентски практики“

В посока на мотивираща работна среда и развитие на професионалния капацитет бяха направени първи стъпки по **Програма „Студентски практики“** за реализирането на практическо обучение на студенти от специалност „Статистика и иконометрия“ от УНСС - София, и Икономическия университет - Варна, чрез експерти от НСИ като техни ментори и наставничеството на преподаватели от академичния състав.

Стажове в областта на статистиката в НСИ, осъществяващи се по стандартите на Евростат и Програма IPA за държави, кандидатстващи за членство в ЕС

Стартира процедура за приемане на стажанти в НСИ от държави, кандидатстващи за членство в ЕС в областта на SILC. Във връзка с това през 2014 г. в рамките на 5 месеца по програма предстои обучение на чуждестранни специалисти от експерти на НСИ в ролята на ментори.

Приоритет 3.2. Адаптиране на организацията на работа в НСС към новите информационни и комуникационни технологии

За обезпечаване на работния процес на всеки служител в НСИ е предоставено работно място с персонален компютър, свързан чрез корпоративната мрежа на института с изградения сървърен център и централизираните информационни ресурси, с които работи.

Във връзка с внедряване на новите статистически изследвания и повишаване на изискванията към качеството на произвежданата статистическа информация тече непрекъснат процес на внедряване на модерни технологични продукти и ресурси: софтуер за геопространствена информация - ArcGIS; нови платформи за разработване на уеббазирани въпросници (LimeSurvey, VB.NET); иновативни методи при анкетните проучвания (CATI, CAPI, CAWI); разширено прилагане на SDMX стандарта за предаване и разпространение на статистически данни, както и на софтуера за сезонно изглаждане на данните Demetra; дигитализиране на информационните ресурси на библиотеката на НСИ чрез специализирано програмно и техническо оборудване.

Основна аналитична платформа в НСИ е SPSS Statistics Server. Тази платформа осигурява използване на Enterprise-възможностите на SPSS, вземане на решения на ниво предприятие, ускоряване на изпълняваните задачи и повишаване на качеството на работата. Данните са централизирани и унифицирани като тяхната сигурност е гарантирана чрез въвеждане на различни права на достъп за различните потребители. Работата със сървърната версия на SPSS Statistics Server започна през 2009 г. с инсталиране на версия 17. Лицензите се обновяват и актуализират годишно към последната актуална версия (понастоящем предстои инсталиране на последната към текущия момент версия - 22). Все повече служители в НСИ използват SPSS, с което улесняват и повишават качеството на своята работа.

Приоритет 3.3. Взаимодействие и партньорство между институциите от НСС и потребителите

С цел постигане на по-голяма съгласуваност на дейностите и сроковете за производство на статистическа информация НСИ, органите на статистиката и другите държавни институции продължиха съвместната работа по сключените споразумения през миналата година.

През 2013 г. НСИ сключи споразумения за обмен на информация с Българската

академия на науките (БАН), Сметната палата, Националният раков регистър. Към споразумението с БАН беше изготвен и Анекс за сътрудничество между НСИ и Института по математика и информатика към академията.

Подписан беше нов Меморандум за разбирателство, който разпределя дейностите по производството на статистическа информация в областта на селското стопанство между Министерство на земеделието и храните (МЗХ) и НСИ. Подписано беше и ново споразумение за разбирателство и стратегическо партньорство при обмена на информация между двете институции.

В областта на демографската статистика през годината беше сключен анекс към споразумението между НСИ и МВР относно информационния обмен на данни за международните мигранти между двете администрации.

Активно беше сътрудничеството между НСИ и БНБ в областта на държавната финансова статистика с оглед на предстоящото внедряване на ЕСС 2010. Продължи процесът на съгласуваност на данните за годишните и тримесечните финансови национални сметки с Нотификационните таблици за дълга и дефицита на институционален сектор „Държавно управление“. Подобро беше сътрудничеството със Сметната палата с цел съвместната дейност по подобряване на качеството на данните на бюджетните единици, необходими при съставянето на таблиците по ЕСС '95 за институционален сектор „Държавно управление“.

Служители на НСИ участваха в работата на Националния комитет на Системата за земеделска счетоводна информация и в РГ по изчисляване на типологията на земеделските стопанства.

Служители на НСИ участваха активно в работата на междуведомствените работни групи „Земеделие“ и „Рибарство“, тематичните работни групи по подготовката на оперативните програми „Транспорт“, „Околна среда“, „Морско дело и рибарство“, „Региони в растеж“ и Програмата за развитие на селските райони за програмния период 2014 - 2020 г., на Комитета за наблюдение на изпълнението на Програмата за развитието на селските райони 2007 - 2013 г. и на три от групите на Комитета. Активна беше работата и в работните групи за подготовка на Споразумението за партньорство и координация с управляващите органи по общо предварително условие за статистическите системи и показатели.

През годината продължи взаимодействието и координацията между НСИ и Министерството на труда и социалната политика (МТСП) в дейността по актуализиране на Азбучника и Списъка на длъжностите към Класификацията на професиите и длъжностите (НКПД - 2011). Разработени и актуализирани бяха кореспондиращите таблици към съответните версии.

Съвместно с Агенция „Митници“ беше извършена ежегодната актуализация на самообяснителните текстове на Комбинираната номенклатура, предоставяни на Националната агенция за приходите (НАП) за целите на статистиката на външната търговия и за системата „Интрастат“.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 349/2011 на Комисията служители от НСИ и Националният осигурителен институт (НОИ) започнаха работа по актуализиране на Статистическите системи „Трудови злополуки“ и „Професионални болести“.

В областта на статистиката на транспорта за производство на официална статистическа информация ефективно бяха използвани първични данни от: Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“, Изпълнителна агенция „Морска администрация“ и Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ към

Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС); Дирекция „Охранителна и пътна полиция” и Дирекция „Комуникационни и информационни системи” към Министерството на вътрешните работи; Национална агенция „Пътна инфраструктура”; Национална компания „Железопътна инфраструктура” и Комисия за регулиране на съобщенията.

Приоритет 3.4. Утвърждаване на НСИ като активен член на Европейската статистическа система и международната статистическа общност

През 2013 г. Република България като държава - членка на Европейския съюз, и в частност Националната статистическа система на страната, продължи добрите традиции в областта на европейското и международното сътрудничество в следните насоки:

НСИ в Европейската статистическа система

Съгласно Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика Европейската статистическа система е партньорство между Статистическата служба на Европейския съюз - Евростат, и националните статистически институти и другите национални органи, отговарящи във всяка държава членка за разработването, изготвянето и разпространението на европейската статистика.

Националният статистически институт на Република България е неделима част от ЕСС и е националният статистически орган, който носи отговорност за координирането на всички дейности на национално равнище за разработването, изготвянето и разпространението на европейската статистика и действа като звено за контакт с Комисията (Евростат) по статистически въпроси.

През 2013 г. НСИ активно участва в работата на 16-ото, 17-ото, 18-ото и 19-ото заседание на Комитета на Европейската статистическа система (КЕСС). КЕСС подпомага Комисията по въпроси, свързани с координацията и приоритетите на Европейската статистическа програма, по-нататъшното развитие на Кодекса на Европейската статистическа практика, намаляване на натовареността на респондентите, статистическата поверителност и въпроси на методологията, произтичащи от създаването и прилагането на статистическите програми.

Представител на НСИ участва в 99-ата Конференция на ръководителите на националните статистически институти в Европа, която се проведе на 25 и 26 септември 2013 г. в гр. Хага, Кралство Нидерландия. Основната тема на конференцията беше: „Бъдещето на Европейската статистическа система и как да го постигнем”. Дискусиите бяха с акцент върху предстоящия нов кръг от партньорски проверки и т.нар. „Big Data” - генериране на данни с все по-нарастващ обем в резултат на развитието на социалните мрежи, мобилните устройства, сензорните мрежи и други съвременни технологии, които водят до фундаментални промени във вида и обема на данните.

През 2013 г. Съветът на Европейския съюз беше председателстван от Ирландия и Литва (ирландско и литовско председателство). Проведени бяха общо 11 заседания на Работна група „Статистика” към Съвета, от които шест по времето на ирландското председателство и пет - на литовското. Чрез Постоянното представителство на Република България към Европейския съюз (ППРБЕС) в гр. Брюксел НСИ участва в процеса на вземане на решения в областта на статистиката чрез изпращане на указания до секторния дипломат към ППРБЕС.

Националният статистически институт, представляващ РГ 12 “Статистика” към Съвета по европейските въпроси, редовно участва в регулярните ежеседмични заседания на Съвета, където бяха разглеждани позициите на Р България, свързани със задълженията ѝ, произтичащи от членството на страната в ЕС. По разпределени на НСИ към РГ 12 “Статистика” междуинституционални досиета през 2013 г. бяха изготвени осем рамкови

позиции по европейски нормативни актове относно статистиката.

Като международно признание за България може да бъде отчетена работата на четирима служители на НСИ, назначени съгласно Решение № С (2008) 6866 от 12.11.2008 г. на Европейската комисия като национални експерти и реализирали своите професионални умения в Евростат. През отчетния период служители на НСИ участваха в 53 заседания на работни групи на Евростат, осем срещи на целеви групи; 10 броя обучения, седем конференции и заседания на Комитета на ЕСС, 23 срещи по проекти, 10 участия по туининг проекти и други, разработващи стратегически документи, законодателни актове и нови методологии в отделните статистически области.

НСИ в международни организации в областта на статистиката

Вече повече от 13 десетилетия Българската статистика събира, обработва, произвежда и разпространява стратегически важна за обществото информация и непрекъснато разширява контактите си с различни организации в региона, Европа и света. България стана пълноправен член на Статистическата комисия на ООН (СКООН) от януари 2013 г., а НСИ е кандидат за статут на „редовен наблюдател” в Комитета по статистика на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Председателят на НСИ взе участие в 44-ата сесия на СКООН, която беше проведена през периода 26 февруари - 1 март 2013 г. в централата на ООН в Ню Йорк, САЩ. Акцентът на дискусиите по време на сесията на СКООН беше върху напредъка по развитието на програмата за структура на пространствената статистика в националните статистически системи, беше направен цялостен преглед на изпълнението на основните принципи на официалната статистика, както и предложението за преразглеждане на Рамката за развитие на статистиката за околната среда.

По традиция, преди започването на сесията на СКООН беше предвиден специален семинар, който тази година беше на тема: „Голямо количество от данни - нови възможности или предизвикателства за официалната статистика”.

2013 - Международна година на статистиката

През 2013 г. с редица събития НСИ отбеляза Международната година на статистиката. Националният статистически институт като водеща институция в статистическата тематика в България и като част от европейската и световната статистическа общност се включи в инициативата за световно честване на приноса на статистическата наука за развитието на глобалното общество. Осъществени бяха следните мероприятия:

- Ден на отворените врати в Централното управление на НСИ и всичките териториални статистически бюра в страната.
- Тематична изложба „България и светът в числа” в Централното фоайе на Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“, която представи експонати от 133-годишната история на Българската статистическа институция и партньорствата с европейски и световни статистически институции. В нея бяха представени експонати както от Националния статистически институт и от фондовете на Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“, така и оригинални издания на Международния статистически институт, Кралското статистическо дружество, Американската статистическа асоциация, ООН, Евростат, ФАО, ОИСР, УНКТАД, ЮНИДО и други. Изложбата беше представена на няколко места в страната.
- Специално създаден блог на [Международната година на статистиката 2013](#) за публикуване на материали и събития, отразяващи инициативи и прояви на участниците от България в мероприятия по този повод. На инициативата бяха посветени 13 новини.

- Засилено участие в международни проекти - през 2013 г. НСИ участва в 24 проекта.
- Шеста годишна конференция на Европейския форум за геостатистика (ГЕОСТАТ), която беше притегателна точка не само за професионалисти от националните статистически служби и Евростат, но също и за експерти от научно-изследователските среди, академичната общност и частния сектор. Всички събития, участници и програма бяха отразявани в специално разработен сайт на института (www.nsi.bg/efgs2013).
- Конкурси за изработване на видеоклип и материали на статистическа тема.

Редица институции като Министерство на финансите, Министерство на земеделието и храните, Българска народна банка, СУ „Климент Охридски”, Стопанска академия „Д. А. Ценов” - Свищов, Институт по математика и информатика към БАН, Българско статистическо дружество, университети, колежи, общини, агенции и регионални офиси изразиха своята подкрепа за популяризиране на значението на статистиката сред всички потребители на статистически данни.

Участие на НСИ в европейски проекти

Националният статистически институт продължи да изпълнява задачите, свързани с участието в проекти на Европейската комисия, както и в проекти на двустранна и многостранна основа със статистическите служби на държавите - членки на ЕС, при внедряването на проекти по програми на ЕК в страните от Западните Балкани, Европейската политика за добросъседство и Източното партньорство.

През 2013 г. продължи изпълнението на **туининг проекта „Подпомагане на статистическата служба на Македония за изграждане на капацитет и хармонизиране на статистическата дейност със стандартите на ЕС“**. Страни по проекта са Федералната статистическа служба на Германия (водещ партньор) и Статистическата служба на бившата югославска република Македония. Младши партньор по проекта е Статистическата служба на Дания, а с експерти участват България, Чешката република и Франция. България участва в изпълнението на проекта с шестима експерти в областта на националните сметки, статистиката и сметките за околната среда, транспорта и културата. През 2013 г. бяха осъществени шест експертни мисии в Скопие, а НСИ беше домакин на посещение с цел обучение в областта на статистиката на околната среда.

През годината продължи работата по **международния проект „Управление на миграцията и нейното влияние в Югоизточна Европа - транснационални дейности, насочени към осигуряване на доказателства стратегии“ (SEEMIG)**. Проектът с продължителност 30 месеца се финансира от Оперативна програма за транснационално сътрудничество „Югоизточна Европа 2007 - 2013”. Ръководител и координатор е Централната статистическа служба на Унгария, а дейността се реализира от Консорциум за партньорство с участието на институции и научноизследователски центрове от 8 страни от региона (Унгария, България, Румъния, Словения, Словакия, Сърбия, Австрия, Италия). България е представена от НСИ и Областна администрация - Монтана. В рамките на проекта през годината НСИ подготви два доклада на тема: „Динамичен исторически анализ на дългосрочните миграционни процеси и на тези, касаещи пазара на труда и човешкия капитал” и „Анализ на съществуващите системи за производство на данни, свързани с миграцията и основни източници на информация”.

Националният статистически институт е партньор в изпълнението на проект „Информираност, координация и партньорство за провеждане на младежката политика в България”. Проектът се реализира от Министерството на образованието и науката (МОН) в рамките на ОП „Административен капацитет”.

През изминалата година НСИ успешно приключи изпълнението на **14 проекта** и продължи изпълнението на **17 европейски проекта**, финансирани с целеви субсидии от Европейската комисия и съфинансирани от държавния бюджет в областта на макроикономическата статистика, социалната статистика, бизнес статистиката и многоотрасловата статистика. Проектите са включени в Годишната програма на Евростат за 2013 г. и Програмата за модернизация на европейската статистика на предприятията и търговията (MEETS) и са в изпълнение на Регламент (ЕС) № 99/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската статистическа програма за периода 2013 - 2017 година.

През годината НСИ кандидатства по **17 нови проекта**, които се предвижда да бъдат изпълнявани за периода 2013 - 2015 година.

Успешно приключи и работата по **EESnet проект „ГЕОСТАТ 1Б“** с координатор Норвегия, в който беше предвидено тестване и оценка на качеството на статистическите данни от преброяването. България беше домакин на финалната конференция по проекта през октомври 2013 г., в която взеха участие повече от 80 участници от Европа, Северна и Южна Америка.

През 2013 г. Националният статистически институт разшири географията на международното сътрудничество в областта на техническата помощ. Служители от НСИ обучаваха свои колеги от страните от Европейската политика за добросъседство и Източното партньорство.

В рамките на **Инструмента за предоставяне на техническа помощ за прилагане на достиженията на общностното право (TAIEX)** Националният статистически институт беше домакин през юни на посещение с цел обучение на двама експерти от **Централното статистическо бюро на Палестина** в областта на **статистика на туризма**. Служителите от НСИ представиха опита на България в областта на организирането на изследвания и разработването на сателитни сметки в областта на туризма, както и връзката им със Системата за национални сметки в България.

През септември в рамките на същата програма двама служители от НСИ участваха като обучаващи лектори в **Статистическата служба на Алжир** в областта на класификациите и номенклатурите. Целта на обучението беше прилагане на европейските класификации в практиката на НСИ, внедряване на Класификацията на професиите и длъжностите 2011 в българската статистическа практика и Информационна система „Статистически класификации“.

През ноември в рамките на TAIEX беше осъществена експертна мисия в **Държавния комитет по статистика на Украйна**. Беше представен опитът на България в наблюдението на потребителските цени и прилагането на европейското законодателство в тази област.

През първата половина на годината Националният статистически институт продължи успешното сътрудничество със статистиците от **Статистическата служба на бившата югославска република Македония**.

През април НСИ беше домакин на обучение в областта на **регионалните национални сметки**, организирани съвместно със Статистическата служба на бившата югославска република Македония в рамките на Инструмента за предприєдинителна помощ (IPA 2009). Целта на обучението беше да запознае македонските колеги с опита на НСИ в областта на националните сметки и с прилагането на Европейската система за сметки '95 (ЕСС '95), както и с очакваните промени в Европейската система за сметки 2010. Особено внимание беше обърнато на процеса на компилиране на данните за регионалната брутна добавена стойност в двете страни и бяха направени препоръки за подобряване на процеса на съставяне на данните.

През април 2013 г. бяха осъществени **три консултантски мисии** на служители от НСИ в Статистическата служба на бившата югославска република Македония в областта на структурната бизнес статистика и бизнес демографията. Визитите бяха в рамките на Инструмента за предприсъединителна помощ на Европейската комисия (IPA 2011).

По време на първата мисия Националният статистически институт оказва експертна помощ в областта на **бизнес демографията**. Беше направен преглед на методологията, видовете събития в областта на бизнес демографията, източниците, използвани при събирането на данни, както и оценката на качеството на данните и степените на тяхната конфиденциалност. Беше направена оценка на постигнатото от македонските колеги и разработени бъдещи стъпки за развитието на тази статистическа област с оглед на пълната хармонизация с европейското законодателство.

Втората мисия беше посветена на **структурната бизнес статистика**. Българските експерти запознаха своите македонски колеги с прилагането на Регламент (ЕО) № 295/2008 на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕО) № 250/2009 и Регламент (ЕО) № 251/2009 на Комисията относно структурната бизнес статистика, дефинициите на показателите по СБС, тяхното адаптиране към националното законодателство, статистическия инструментариум за събиране на първичните данни и формулите за изчисляването на тези показатели от информацията, включена в годишните отчети за дейността на нефинансовите предприятия. Българските експерти представиха и проекта „Единната входна точка“ между НСИ и НАП за еднократно представяне на годишните отчети и мултифункционално използване на събраните данни от двете институции чрез изградената от НСИ онлайн базирана ИС БС, която функционира успешно вече пета година.

Третата мисия беше осъществена с цел оказване на експертна помощ. Посещението включи обмяна на методологически и практически опит в областта на **бизнес регистрите**, изготвяне на оценка на постигнатото от македонските колеги, както и разработване на бъдещи практически стъпки за постигане на напредък при внедряване на Регламент (ЕО) № 177/2008 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на обща рамка за регистрите на предприятията за статистически цели.

В началото на ноември 2013 г. НСИ беше домакин на обучение в областта на **енергийната статистика** за представители от страните партньори по **програма ИНОГЕЙТ, финансиран от Европейската комисия (в т.ч. Армения, Азербайджан, Беларус, Грузия, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Таджикистан, Туркменистан, Украйна и Узбекистан)**. Служителите от НСИ представиха българския опит в областта на енергийната статистика, оценен като пример за добра практика в рамките на Европейския съюз. Целите на обучението бяха свързани с подобряване на капацитета на Националните статистически институти и другите органи на статистиката за събиране, обработване, съхраняване и разпространение на надеждна и последователна енергийна статистика, баланси и индикатори; хармонизиране на стандартите и методологиите за енергийна статистика и баланси в съответствие с европейските и международните норми и повишаване на използването на статистиката в енергийната политика и процеса на вземане на решения в региона.

Приоритет 3.5. Активно взаимодействие с академичната общност при разработването на нови статистически методи, продукти и услуги

През годината представители на НСИ участваха с доклади в редица научни конференции, организирани от висши учебни заведения и научни институти.

II.4. ВНЕДРЯВАНЕ НА ИНОВАТИВНИ И ЕФЕКТИВНИ ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ И Е-УСЛУГИ

В отговор на новите предизвикателства и изискванията на респондентите и потребителите НСИ внедри иновативни и ефективни информационни и комуникационни технологии и е-услуги, които осигуриха процеса по ефективно събиране, обработка и разпространение на качествени статистически услуги.

Приоритет 4.1. Развитие на информационни системи и е-услуги в посока на намаляване на натовареността на респондентите, повишаване на качеството на статистическата информация и усъвършенстване на методите за нейното разпространение

През 2013 г. продължи развитието на основните информационни системи на НСИ.

За предстоящата кампания „Годишна отчетност - 2013“ беше извършена актуализация на ИС „Бизнес статистика“, свързана с включване в нея на едно ново изследване „Годишен отчет за дейността на предприятията с нестопанска цел“, което до 2013 г. се обработваше офлайн. Извършена беше значителна по обем работа както по разработване на скриптовете за зареждане на изследванията и правилата за логически контрол (обновяване на метаданните), така и по актуализацията на .pdf формите за въвеждане на данни по отделните формуляри за годишното наблюдение през 2013 година.

Внедрена беше нова услуга на ИСБС - получаване на достъп на новия счетоводител в случай на смяна на обслужващата счетоводна къща до подадени вече отчети на респондента.

През 2013 г. беше актуализирано Техническото задание за „Развитие на ИСБС“ във връзка с предстоящото създаване на Единна входна точка с Агенция по вписванията (АВ), чрез разработване на допълнителна функционалност в ИСБС за генериране на годишните финансови отчети и формиране на пакета документи, изисквани при подаването му в АВ. В това Техническо задание беше включено и добавянето на 12 нови изследвания, което ще се реализира заедно с внедряването на новата Единна входна точка.

През 2013 г. беше разширена Информационна система „Краткосрочна бизнес статистика“ с две допълнителни подсистеми: „Цени на производител на дейности по охрана и разследване“ и „Цени на производител на основен ремонт и подобрения на жилища и жилищни сгради“, с което интегрираните в системата изследвания станаха 21. ИСКБС осигурява информация за формиране на всички краткосрочни показатели в съответствие с Регламентите на ЕС. Тя е уеббазирана информационна система, разработена изцяло с Microsoft технологии и инструменти - .NET Framework 4, Silverlight 4, IIS 7, ASP.NET, MS Sql Server 2008, MS Report Server.

Продължи развитието на новата Информационна система „Демография“, разработена с използване на последните технологични решения на Microsoft Corporation като Internet Information Server 7.5, .NET Framework 4.0, ASP.NET 4.0, ASP.NET MVC 3.0 и SQL Server 2008 R2x64 Enterprise Edition. ИС „Демография“ се отличава с гъвкавост на потребителския интерфейс, която позволява въвеждането на нови събития и актуализиране на съществуващите по параметричен път, както и промяна и въвеждане на нови класификации и номенклатури съобразно изискванията на демографските процеси и история за тях.

Върху платформа VB.NET бяха разработени и внедрени за респонденти и ТСБ уеббазирани приложения за: Регистър „Държавно управление“, „Инвестиционна активност в промишлеността - март 2013 година“, „Туристически пътувания и разходи за туризъм на населението“, „Свързване на микроданни за международния сорсинг и глобалните вериги стойности с други статистически бази данни - по проект на ЕК“, а със средствата на Lime

Survey бяха разработени четири уеббазирани анкетни карти в областта на селското стопанство: „Минерални торове“, „Посевен и посадъчен материал“, „Ветеринарно-медицински препарати“ и „Фуражи“.

Разработен беше инструментариумът и извършено пилотно тестване на анкетиране на домакинства с помощта на компютър в Наблюдението на работната сила.

По случай честването на Международната година на статистиката беше създаден блог, който използва WordPress - една от най-широко използваните в световен мащаб GPL платформи за интернет съдържание.

Беше създаден сайт за презентиране в интернет на „Конференция на Европейския форум за геостатистика, София 2013“. Използвана беше GPL лицензирана система за управление на съдържанието GetSimple. Системата работи със свободен софтуер и софтуер с отворен код Apache, PHP и XML. Сайтът беше изграден с „отзивчив уеб-дизайн“, което позволи потребителско ориентирано представяне на съдържанието за таблети, смарт телефони и други мобилни устройства и уреди с намелена екранна резолюция в сравнение със стандартните PC монитори.

Чрез участието си в дейност 3 „Реализиране на приоритетни административни услуги за централната администрация“ в проект, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“ (ОПАК), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, НСИ разработи две нови е-услуги: „Издаване на удостоверение за код на основна икономическа дейност“ и уебприложение за обработка на заявени е-услуги. Тази дейност е включена в Плана за реализация на Стратегията за електронно управление.

В рамките на проект „Подобряване на административното обслужване на потребителите чрез надграждане на централните системи на електронното правителство“, осъществяван с финансовата подкрепа на ОПАК, бяха издадени карти за електронна идентичност на служители от НСИ.

Във връзка с актуализация на годишния анализ на ЕК за резултатите от напредъка в изпълнението на Цифрова програма за Европа НСИ координира събирането и актуализирането на показатели/индикатори за измерване на Цифрова програма за Европа и Национална програма „Цифрова България“ с показателите по скорборда на Цифрова програма за Европа.

Националният статистически институт предприе необходимите действия за получаване и въвеждане на приетите от Агенция „Митници“ само на хартиен носител митнически декларации за износ на стоки, осъществяван под режим „аварийна процедура“. Целта на създадения в тази връзка софтуерен продукт беше осигуряване на пълния обхват на износа за трети страни и гарантиране на предоставянето на надеждни и навременни данни за външнотърговската статистика, които са един от важните компоненти при съставянето на Платежен баланс и Национални сметки на България за 2013 година. Софтуерният продукт позволява на НСИ да реагира адекватно и навременно при възникване на подобни ситуации и в бъдеще.

През 2013 г. продължи дейността по разработване на аналитични изходи и специфични анализи за различни статистически изследвания с използване на SPSS Statistics Server (основна аналитична платформа в НСИ), с което броя на разработените с него изходи, основно с данни от ИСБС, нарасна до над 9 000.

Продължава функционирането на Анкетъорски център - Варна за обслужване на анкетни проучвания при прилагане на иновативни методи (CATI, CAWI). Беше разширена дейността на подпомагащия център, служителите на който предоставят помощ

при технически проблеми на граждани и фирми по експлоатацията на информационните системи при онлайн подаване на отчети по електронен път.

През 2013 г. продължи работата по осигуряването на висококачествена поддръжка на сървърната, комуникационната инфраструктура, персоналните компютри и системните услуги.

През 2013 г. бяха осигурени връзки и поддръжка във всички ТСБ при преминаване към нов счетоводен софтуер.

Осигурена беше системна поддръжка при преминаването на комуникационните връзки към нов оператор.

Приоритет 4.2. Внедряване на единни европейски ИТ средства, продукти и стандарти с оглед осигуряване на условия за интеграция и хармонизация на статистическия производствен процес в рамките на ЕСС

В рамките на проекта „Хоризонтална и вертикална интеграция: Прилагане на SDMX технически и статистически стандарти в НСС България“ към края на 2013 г. и началото на 2014 г., изградената SDMX-RI в НСИ ще бъде актуализирана и мигрирана към новата версия 2.1. на стандарта SDMX.

През годината стартира проект SIMSTAT² за обмен на данни за вътрешно-общностната търговия, използвайки общи програмно-технически средства за ЕСС (CCN/CSI). Обменът ще се осъществи чрез прилагане на общи стандарти и формати за трансфер на данните.

Обменът с Евростат на голямата част от статистическите данни се осъществява чрез специализирано уебприложение - eDAMIS.

Приоритет 4.3. Повишаване на ефективността и разпределението на ресурсите в центъра за данни чрез внедряване на най-добрите практики и технологии за управление на инфраструктурата

През годината беше извършена виртуализация на над 20 сървъра, което значително повиши надеждността и качеството на управление на информационната структура.

Направено беше проучване за внедряване на технологията „тънки клиенти“, което е предпоставка за осъществяване на корпоративен облак с предоставяне на централизирани услуги на ТСБ и мобилните работни места.

Проучена беше възможността за изграждане на резервиращ център чрез използване на технологии от типа „инфраструктурата като услуга“ в корпоративния облак.

В процес на автоматизация са процесите по резервиране на данните от нарастващия брой статистически информационни системи и изследвания.

Приоритет 4.4. Развитие и обновяване на сървърната и комуникационната инфраструктура и персонална техника с цел осигуряване на развитието на ИКТ и предоставяне на нови услуги

Направени бяха постъпки за доставка на сървъри, системи за съхранение на данни от корпоративен клас, комуникационно оборудване за осигуряване на високоскоростни и надеждни мрежи.

Подадени бяха предложения за доставка на оборудване на „тънки клиенти“.

² SIMSTAT - (Single Market Statistics) - системата, която ще бъде резултат от реформата на Интрастат.

III. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ

III.1. ДЕМОГРАФСКА И СОЦИАЛНА СТАТИСТИКА

Демографска статистика

През 2013 г. продължи регулярната обработка и производство на данни по изследванията на раждаемостта, смъртността, миграцията, брачността и бракоразводността, които осигуриха необходимата информация за изчисляване на броя и структурите на населението и основните демографски показатели.

Сключеният през годината анекс между НСИ и МВР относно информационния обмен на данни за международните мигранти беше в изпълнение на Регламент (ЕО) № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета. В обхвата на анекса попадат данни за чуждите граждани на трети страни и гражданите на Европейския съюз, получили разрешение за пребиваване в страната. Обработката на тези данни ще доведе до повишаване на обхвата и качеството на данните за международните мигранти.

Във връзка с влизането в сила от следващата 2014 г. на Регламент за демографската статистика на Общността започна обработката на нова променлива - „страна на раждане на майката“ за събитието „раждане“ и „страна на раждане на починалото лице“ за събитието „смърт“.

Изпълнени бяха редица текущи задачи по информационното осигуряване на стратегически национални документи: Отчет за изпълнението на Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението на Р България (2012 - 2030); Консолидиран периодичен доклад по изпълнението на ангажиментите по Конвенцията за правата на детето на ООН; План за действие към програмата на УНИЦЕФ за България за периода 2013 - 2017 година.

През ноември НСИ прие мисия на Консултативния комитет по Рамковата конвенция за защита на националните малцинства (РКЗНМ) на Съвета на Европа. Този Комитет оценява адекватността на мерките, взети от държавата, която е страна по конвенцията за прилагане на принципите, дефинирани в РКЗНМ. Националният статистически институт отговори на всички поставени въпроси, както и предостави необходимата статистическа информация.

Пазар на труда

През 2013 г. в изпълнение на Регламент (ЕО) № 384/2005 на Комисията към наблюдението на работната сила беше включен допълнителен модул „Трудови злоупотреки и други здравни проблеми, свързани с работата“. Оповестени бяха резултатите от проведения през 2012 г. допълнителен модул „Преход от работа към пенсиониране“. Приключи работата по проект „Подобряване на качеството на наблюдението на работната сила“, в рамките на който през 2013 г. беше изготвен анализ на характеристиките на неотговорилите лица и домакинства чрез свързване на данни от извадката на Наблюдението на работната сила с тези от Преброяване 2011. Беше разработен и тестван инструментариумът за анкетиране на домакинствата с помощта на компютър.

В областта на предоставяната от предприятията статистическа информация за възнагражденията и разходите за труд започна събирането и обработката на данни за четиригодишното изследване „Наблюдение на разходите за труд“ (съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 530/1999 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1737/2005 на Комисията). Продължи работата по регулярните годишни и краткосрочни изследвания на заетостта и разходите за труд, като през 2013 г. бяха изготвени и публикувани ревизирани тримесечни данни за периода 2008 - 2012 г. с оглед подобряване на съпоставимостта между тримесечните и годишните данни. Продължи използването на административни източници за подобряване на обхвата и качеството на статистическите данни за

предприятията и намаляване на влиянието на неотговорилите.

Сроковете, залегнали в НСП 2013 за оповестяване на резултатите от статистическите изследвания в областта на статистиката на пазара на труда, бяха спазени.

Образование и обучение през целия живот

В съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство през 2013 г. продължи работата по производството и разпространението на ежегодните данни в областта на статистиката на образованието, чрез провеждането на изчерпателни наблюдения на образователните институции в България.

Приключиха дейностите по внедряването на ревизираната Международна стандартна класификация на образованието (ISCED 2011), която улеснява съпоставимостта между образователните системи и показателите на страните чрез единни и съгласувани на международно ниво дефиниции. Националните програми бяха отнесени към новата класификация и бяха финализирани необходимите промени в националната методология и статистическия инструментариум за събиране на данни.

Започна подготовката за изпълнение на задълженията на страната по Регламент (ЕС) № 912/2013 на Комисията относно изготвянето и развитието на статистиката в областта на образованието и обучението през целия живот по отношение на статистиката за образователните системи и системите за обучение.

Култура

През 2013 г. бяха проведени ежегодните изчерпателни годишни изследвания в областта на културата (библиотеки, музеи, читалища, сценични изкуства, филмово производство, кина, радио, телевизия и издателска дейност), основани на методологии, съответстващи на препоръките на Евростат и ЮНЕСКО.

Започна регулярното изпращане на данни за музеите на Европейската група за статистика на музеите (EGMUS), чрез което България стана равноправен член и постигна напълно съпоставими данни с останалите европейски страни.

През 2013 г. продължи и технологичното обновяване на статистиката на културата. Проведеното наблюдение на читалищата осигури надеждна и точна информация за тези български културно-просветни сдружения, които изпълняват важни обществени функции. В резултат на изследването бяха осигурени данни за: езиковите, музикалните, балетните и другите курсове; любителското и художественото творчество; културните и творческите дейности; членовете и ръководните органи; персонала.

Обществено здраве и безопасни условия на труд

В изпълнение на НСП за 2013 г. и Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността за общественото здраве и здравословни и безопасни условия на труд НСИ проведе статистически изследвания, осигуряващи информация по отношение на ресурсите на системата на здравеопазване и умиранията по причини. През 2013 г. бяха предоставени данни по съвместните въпросници на Евростат, ОИСР и Световната здравна организация (СЗО) за финансовите и нефинансовите показатели в областта на статистиката на здравеопазването, както и предварителни данни за 2011 г. по Системата на здравните сметки.

В областта на нефинансовите показатели за системите на здравеопазване бяха предоставени данни за болниците по форма на собственост, болничните легла по видове (легла за интензивно лечение, психиатрични легла, легла за дългосрочна грижа и други легла) в съответствие с класификацията на Евростат; медицинските специалисти; лекари по специалности; извършените процедури в лечебните заведения за болнична помощ (включително хирургически операции); изписаните от стационарите на лечебните

заведения за болнична помощ по диагнози и високотехнологично оборудване в лечебните заведения.

В областта на статистиката на умиранията по причини през 2013 г. бяха предоставени данни за 2012 г. в съответствие с изискванията и спецификациите на СЗО. Подготвени бяха детайлни данни за детската смъртност през периода 1990 - 2012 г. - обща, неонатална и за деца до петгодишна възраст, за специализирани доклади на СЗО и УНИЦЕФ, посветени на децата.

В края на 2012 г. изтече отлагателният период за България, който касае предоставянето на данни за умиранията по причини при използването на 4-значния код на причините съгласно Международната класификация на болестите - X ревизия (МКБ - X ревизия). С Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 42 от 2004 г. за въвеждане на Международната статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето - X ревизия, издадена от министъра на здравеопазването (обн. ДВ, бр. 103 от 28.12.2012 г., в сила от 1.01.2013 г.), се утвърждава предоставянето на информация и кодирането на болестите и проблемите, свързани със здравето в съответната документация при използване на пълния списък на четиризначните рубрики по МКБ - X ревизия.

След приемането на първия Регламент за прилагане на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета в областта на статистиката на умиранията по причини беше финализирана и процедурата по приемането на Регламента за прилагане в областта на изследванията „Европейско здравно интервю” (Регламент (ЕС) № 141/2013 на Комисията). През годината НСИ започна подготовката за провеждането на втората вълна от изследвания „Европейско здравно интервю”. Тези изследвания предоставят информация за здравното състояние на населението, здравното обслужване, факторите от решаващо значение за здравето, както и социално-демографските характеристики на населението на възраст 15 и повече навършени години.

През годината представители на НСИ участваха активно в работата по подготовката на тези документи, както и в съвместната работа с Евростат и държавите - членки за развитие на методологията в трите области на статистиката на общественото здравеопазване.

Националният център по общественото здраве и анализи (НЦОЗА) изпълни всички задачи, включени в НСП за 2013 година. Чрез мрежата от регионални здравни инспекции бяха проведени планираните изследвания за: лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, психиатрични заведения, кожно-венерически заведения, центрове за спешна медицинска помощ, онкологични заведения, пневмофтизиатрични заведения, центрове за трансфузионна хематология, центрове за хемодиализа, регистрирани заболявания от активна туберкулоза и хронични неспецифични белодробни заболявания, злокачествени новообразувания, венерически болести, регистрирани заразни заболявания, хоспитализирани случаи в лечебните заведения със стационар, инвалидизирани лица.

Дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране” в Националния осигурителен институт реализира в срок задачата „Трудови злополуки”, като предостави информацията на НСИ и чрез института на Международната организация на труда. Обработени и изпратени на Евростат бяха данните за трудовите злополуки, официално регистрирани в НОИ през 2011 година. Предоставянето на данните по електронен път осигури необходимата надеждност и опазване на информацията. Изпратена беше и поисканата от Евростат информация за обхвата (броя) на осигурените лица за трудова злополука, разпределени по икономически дейности на КИД - 2008, както и файл, структуриран като „ESAW EURO-SDMX Metadata Structure”, съдържащ информация за метаданните за трудовите злополуки. Настоящата година беше първата референтна

година, за която статистическите данни за трудовите злополуки бяха изготвени в съответствие с Регламент (ЕС) №349/2011 на Комисията за прилагане на Регламент (ЕО) №1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд по отношение на статистическите данни за трудовите злополуки. Разработено беше електронно-информационно издание на НОИ „Трудови злополуки - брой, разпределение и показатели 2011 година“. Данните бяха публикувани на интернет страницата на НОИ в рубриката „Статистика“.

Доходи и условия на живот

До март 2013 г. приключи пилотното внедряване на разширените и унифицирани за изследванията Домакински бюджети, Индекс на потребителските цени (ИПЦ) и Паритети на покупателната способност (ППС) и Класификация на разходите за крайно потребление на 5-и знак (COICOP). От април 2013 г. класификацията беше окончателно внедрена в наблюдението на домакинските бюджети.

През 2013 г. продължи регулярното събиране и публикуване на тримесечни данни за доходите, разходите и потреблението на българските домакинства и предоставянето на тримесечни и годишни тегла за изчисляване на Националния индекс на потребителските цени и националните сметки.

Изчислени бяха показатели за бедност (Monetary poverty indicators) - общо за населението и по отделни специфични групи според алгоритми, разработени съгласно приетата от МС методика за изчисляване на официалната линия на бедност в страната. На тяхна база беше определена линията на бедност за 2014 година.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета НСИ проведе регулярното панелно изследване „Статистика на доходите и условията на живот“ (EU-SILC 2013). Изследването е от изключителна важност за сравнителното изучаване на бедността и социалната изолация и тяхното проследяване във времето в отделните страни.

През 2013 г. към изследването беше включен модул „Благополучие“ съгласно Регламент (ЕС) № 62/2012 на Комисията. В рамките на европейско споразумение бяха включени и допълнителни променливи за материални лишения, от които 7 променливи за домакинството като цяло, наричани „задължителни“, както и 14 „незадължителни променливи“ (13 за деца на възраст от 1 до 15 години и една променлива за всички лица на 16 и повече навършени години).

През годината бяха финализирани и изпратени в Евростат основните файлове с данни от изследване 2012 г., съпътстващите ги индикатори за бедност и социално изключване и лонгитудиналният компонент 2008 - 2011. С цел повишаване на пълнотата и надеждността на информацията, успешно бяха използвани и резултати от Годишното наблюдение на заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд на НСИ.

В съответствие със заложената в стратегия „Европа 2020“ европейска цел за социално включване и намаляване на бедността бяха предоставени и публикувани актуални данни за показателите, основани на изследването „Статистика на доходите и условията на живот“: относителен дял на бедните; процент на домакинствата с материални лишения; процент на лицата, живеещи в домакинства с безработни лица или в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност; комбиниран показател - население, живеещо в риск от бедност и социално изключване.

Дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ в Националния осигурителен институт (НОИ) предостави на Националния статистически институт информация за размера на получаваните пенсии, добавки към пенсиите и допълнителни обезщетения и

помощи по вид и по месеци от регистър „Пенсии“, както и годишни данни за лицата, получаващи обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване (регистър за обезщетенията) за целите на изследването „Статистика на доходите и условията на живот“.

Информация за лицата, подали годишна данъчна декларация, както и данни за осигурените лица беше предоставена от **Националната агенция по приходите** за допълване на липсваща информация за доходите от проведеното изследване „Статистика на доходите и условията на живот“ през 2011 година.

Проведените тримесечни статистически изследвания за **пазарните цени на жилищата** осигуриха информация за изменението на цените на жилищата на свободния пазар. Тази информация беше използвана за изчисляване на **тримесечни индекси на пазарните цени на жилищата**.

Социална защита

В съответствие с Регламент (ЕО) № 458/2007 на Европейския парламент и на Съвета и последващите два регламента относно Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS) през 2013 г. приключи попълването на статистически данни за 2011 г. по Основния модул на системата и по Модула за бенефициентите на пенсии. Основният модул съдържа данни за приходите и разходите по схеми на социална защита, както и разходи за обезщетения и помощи по функции. Бяха спазени изискванията на Регламент (ЕС) №110/2011 на Комисията по отношение на подходящите формати за предаване на данни, резултатите, които следва да се предават и критериите за измерване на качеството по отношение на ESSPROS модула за нетните обезщетения за социална закрила. Източник на данни за статистиката на социалната защита са информационните системи и регистри на министерства и ведомства, управляващи схеми за социална защита. Националният осигурителен институт предостави годишни данни за бенефициентите на пенсии, класифицирани по схеми, видове пенсии и пол в съответствие с формата за предоставяне на информация по Модула за бенефициентите на пенсии. Според изискванията на Регламент (ЕС) № 263/2011 на Комисията по отношение на пристъпването към цялостно събиране на данните за ESSPROS модула за нетните обезщетения за социална закрила на Евростат бяха изпратени данните за нетните социални помощи, базирани на „ограничения“ подход.

Правосъдие

Регулярното статистическо наблюдение за престъпленията, обвиняемите и осъдените лица (вкл. и осъдените непълнолетни лица) през 2013 г. беше проведено в тясно сътрудничество с Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Върховната касационна прокуратура на Република България, Националната следствена служба (НСЛС), териториалните следствени служби, Агенция „Митници“, окръжните, районните, военните съдилища, както и Специализирания наказателен съд.

Националният статистически институт започна работа по подготовка на обвързването и осъществяването на съвместимост на данните, получени от ядрото на Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП) и данните от регулярно провежданото от НСИ изследване „Престъпления, обвиняеми и осъдени лица“. Беше изготвена структурата на получаване на данните за престъпленията, обвиняемите и осъдените лица от ядрото на ЕИСПП, беше извършена и подготовка на кореспондиращи таблици на преход на класификациите и номенклатурите, използвани в изследването на НСИ и заложените в ЕИСПП стандарти.

Във връзка с бъдещата експлоатация на ЕИСПП НСИ взе участие в обучение - семинар по поддейност 13.1 по проект „Доизграждане и усъвършенстване на ЕИСПП и интегриране на ведомствените информационни системи с ядрото на ЕИСПП“.

Обучението беше организирано от Националната следствена служба в изпълнение на програмата за обучение на експерти и системни администратори на ведомствата и институциите по чл. 378, ал. 2 от Закона за съдебната власт.

С оглед осигуряване на методологично единство между ЕИСПП и информационната система на НСИ бяха направени подобрения в технологията за обработка на статистическите формуляри за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица. Набелязаните мерки оптимизираха организацията на производството на статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица и доведоха до усъвършенстване на статистическия инструментариум.

През 2013 г. НСИ продължи да изпълнява ангажиментите си като национален координатор в областта на престъпността и наказателното правосъдие по събирането и предоставянето на националните данни и метаданни от МВР, Върховната касационна прокуратура, Министерството на правосъдието (МП), Висшия съдебен съвет и други отговорни институции по искане на Евростат, ООН, ЕК и други международни организации.

Във връзка с изпълнението на Плана за действие на ЕС в областта на престъпността и наказателното правосъдие НСИ като национален координатор продължи съвместното си участие с Прокуратурата на Р България и Националната комисия за трафика на хора към МС в процеса на събиране и валидиране на данни и метаданни за броя на жертвите на „трафика на хора” и за броя на трафикантите на европейско ниво за периода 2010 - 2012 година. Попълненият въпросник беше предоставен на Евростат.

Като национален координатор НСИ участва съвместно с МВР, Прокуратурата на Република България, Висшия съдебен съвет и МП в регулярното „Наблюдение на тенденциите в сферата на престъпността и действията на системите за наказателното правораздаване” (UN-CTS) за периода 2008 - 2012 г. на Службата на ООН за наркотиците и престъпността (UNODC).

През последното тримесечие на 2013 г. Националният статистически институт, МВР и НСЛС участваха в тестването на проекта на Международната класификация за престъпността за статистически цели (ICCS) на тема: „Подобряване на качеството и наличието на статистически данни за престъпността и наказателното правосъдие”. Класификацията е разработена от Службата на ООН за наркотиците и престъпността (UNODC). Целта на проекта е изследване на световната приложимост на класификацията във всички национални статистически системи и изготвяне на оценка на статистическите процедури, за които е необходимо специално ръководство. Бяха предоставени статистически данни за престъпността и беше подбрана информация за статистически понятия и процедури, използвани на национално равнище за производство на такива данни.

През годината НСИ участва в дейностите на междуведомствената работна група по ЕИСПП, работната група „Превенция на насилието” към Държавната агенция за закрила на детето, работната група за изготвяне на средносрочна стратегия на човешките ресурси в съдебната система към Комисията по натовареността към Висшия съдебен съвет, в работата на „ТК 80” към Българския институт по стандартизация и в Националната среща - семинар „Превенция и противодействие на асоциалното поведение на малолетните и непълнолетните”.

III.2. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СТАТИСТИКА

Годишни и тримесечни икономически нефинансови национални сметки

Основните задачи в областта на националните икономически сметки бяха свързани с методологическото развитие и подобряване на качеството на данните, както и с

повишаване на степента на хармонизиране с регламентите на ЕК и съкращаване на сроковете за предоставяне на данните. Националният статистически институт продължи регулярното производство на годишни данни за БВП и неговите компоненти по трите метода - производствен, метод на доходите и метод на крайното използване. Също така продължи разработването и публикуването на данните за заетостта и отработените човекочасове. Бяха разработени годишни предварителни данни за 2012 г. и окончателни годишни данни за 2011 година.

Националният статистически институт взе активно участие в процеса на ревизиране на ЕСС 95 и в съвместни проекти с Евростат и страни от ЕС, като по този начин се насочи към осигуряване на максимално методологическо съответствие на показателите на национални сметки между държавите членки.

Продължи работата по внедряване на изискванията за ревизиране на данни с внедряване на промените в класификационните равнища, наложени от NACE rev.2. Ревизиран беше БВП на регионално равнище за периода 2000 - 2005 г. и работата продължава с въвеждане на изискуемите промени върху данните през периода 1995 - 1999 година.

През годината продължи работата по разработването и усъвършенстването на националните финансови сметки. В изпълнение на програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на национални сметки през 2013 г. бяха разработени и предоставени данни за 2012 г. и бяха ревизирани данните през периода 2008 - 2010 година.

Държавна финансова статистика

През годината с оглед внедряването на ЕСС 2010 в областта на държавната финансова статистика НСИ взе участие в целева група за актуализиране на Ръководството за държавен дефицит и дълг и отразяването на новите методологически изисквания. Разработен беше въпросник за влиянието на новите методологически промени в ЕСС2010 върху дефицита и дълга на институционалния сектор „Държавно управление“ за 2010 и 2011 година.

Усилията в областта на държавната финансова статистика бяха насочени към по-нататъшното методологическо развитие и подобряване на качеството на данните с оглед процеса на организация по внедряването на ЕСС 2010. Актуализирани бяха статистическите справки, необходими за отчитането на вземанията и задълженията на предприятията. Също така беше разработена нова справка за субсидиите и инвестиционните помощи с цел по-прецизно отчитане на европейските средства в частта на вземанията/задълженията на единиците в други сметки за получаване/ плащане.

Продължи работата по отчитане на Нотификационните таблици за дефицита и дълга на институционалния сектор „Държавно управление“ два пъти годишно - предварителни и окончателни данни за 2012 година.

На основание на задълженията по Директива 85/2011 на ЕС за предоставяне на месечни, тримесечни и годишни данни за дефицита на държавите - членки на ЕС, стартира организацията по осигуряването на необходимата информация по определен набор от показатели:

- финансови показатели за наличности на всички държавни предприятия;
- данни за просрочените задължения;
- изследване на участието на държавата в капитала на дружествата.

На основание на съвместната дейност с НОИ беше осигурена допълнителна информация за таблица 9 „Данъци и социални осигуровки по сектори на държавно

управление” от Програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки за 2012 година. Стартира работата по координиране на предстоящите съвместни действия по внедряването на таблица 29 за пенсионните права съгласно ЕСС 2010.

Съгласно Програмата на Евростат за предоставяне на данни бяха разработени и предоставени:

- таблица 2 „Основни макроикономически индикатори за институционалния сектор „Държавно управление”;
- таблица 9 „Данъци и социални осигуровки по сектори на държавно управление”;
- таблица 11 „Разходи на институционалния сектор „Държавно управление” по функции” общо и по подсектори на второ ниво съгласно класификацията КОФОГ;
- таблица 25 „Тримесечни нефинансови сметки на институционал сектор „Държавно управление“.

Мониторинг на собствените ресурси

Съгласно чл. 2, параграф 2 на Регламент (ЕО, Евратом) № 1287/2003 на Съвета за хармонизиране на brutния национален доход по пазарни цени всяка година в срок до 22 септември държавите членки са задължени да предоставят на Комисията (Евростат) в контекста на националните счетоводни процедури данни за brutния национален доход и неговите компоненти. Основните задачи в областта на мониторинга на собствените ресурси се отнасят до предоставянето на данни за brutния национален доход, доклада по качеството на данните и описание на източниците и методите, използвани при разработване на данните. Въз основа на тези документи Евростат оценява качеството и изчерпателността на данните за БНД и тяхното съответствие с ЕСС '95.

В съответствие с чл. 4 от Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 на Съвета относно прилагането на окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси на ЕС на база данък добавена стойност и „Ръководство за администриране на собствените ресурси на Европейските общности в Р България” на Министерство на финансите беше разработена система за изчисляване на средно претеглена ставка (СПС) по ДДС. Беше проведено контролно посещение на представители на Европейската комисия в България в началото на април 2013 г. с цел проверка на годишните отчети на собствените ресурси на база ДДС за 2010 и 2011 година. Уточнените на срещата подобрения и промени бяха отразени в срок и бяха предоставени (чрез МФ) на ЕК.

Потребителски цени

Основен приоритет в работата беше провеждането на месечните статистически наблюдения на потребителските цени, които осигуриха необходимата информация за изчисляването на националния индекс на потребителските цени, на хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ) и на индекса на цените за малката кошница от 100 социалнополезни и жизненонеобходими стоки и услуги на най-нискодоходните 20% от домакинствата, както и на ХИПЦ при постоянни равнища на данъците (*HICP-ST*) и ХИПЦ на административните цени (*HICP-AP*).

Продължи работата по усъвършенстването на методологията, конструирането и производството на индексите на потребителските цени във връзка с хармонизирането с европейските и международните стандарти. През 2013 г. беше актуализирана извадката от търговски точки за наблюдение, подобрен беше подборът на стоките и услугите, включени в потребителската кошница, разширен беше обхватът на някои подиндекси. В потребителската кошница бяха включени стоки и услуги с хармонизирани характеристики.

Усъвършенствана беше системата от статистически тегла за конструирането на индексите на потребителските цени и беше разширено използването на информация от допълнителни източници съгласно изискванията на Регламент (ЕС) №1114/2010 на Комисията относно минималните стандарти за качеството на теглата на ХИПЦ.

През 2013 г. продължи работата по двете приоритетни направления в областта на потребителските цени: внедряването на Стратегията за многоцелева статистика на потребителските цени и внедряването на индексите на цените на жилищата (House Price Indices and Owner-Occupied Housing). Дейностите по тези приоритети бяха осъществени в рамките на пилотни проекти на ЕК.

Изпълнени бяха планираните дейности по проекти на ЕК във връзка с внедряването на Стратегията за многоцелева статистика на потребителските цени. Разширен беше списъкът от продукти с хармонизирани описания и беше дефинирана извадката от продукти за наблюдение през 2013 година. Проведени бяха месечните наблюдения на продуктите с хармонизирани описания и започна обработката на информацията. Данните за детайлните средни цени на продуктите с хармонизирани описания за 2012 г. бяха изпратени в Евростат през март 2013 година. Започна подготвителна работа по включването на новите продукти с хармонизирани описания за наблюдение през 2014 г., като през ноември 2013 г. беше проведено пилотно наблюдение, на базата на което беше дефинирана и извадката за 2014 година. Внедрени бяха електронни устройства в регистрацията на цените, като за целта беше разработен специален модул към Информационна система „Потребителски цени“ за електронно събиране на наблюденията, която влезе в експлоатация от началото на 2013 година. Внедрена беше детайлната Класификация на индивидуалното потребление по цели (COICOP-5) при конструирането на индексите на потребителските цени.

Продължи работата по внедряването на индексите на цените на жилищата (House Price Indices and Owner-Occupied Housing). Успешно беше реализирана подготовката на пилотното изследване на цените на новопостроените жилища за 2013 г., проведени бяха тримесечните наблюдения на терен, обработена беше получената информация и пилотните индекси (HPI) бяха изпращани регулярно в Евростат. През 2013 г. продължиха и дейностите по конструирането на пилотните индекси на цените за основен ремонт и поддържане на жилищата и на застраховките, свързани със жилищата, като бяха проведени и планираните наблюдения на цените на терен.

Успешно приключи работата по съставянето на инвентаризацията (inventory) на източниците и методите на произвеждания от Р България ХИПЦ.

Република България в качеството си на равноправен член на ЕС, представлявана от НСИ, продължи участието си в Програмата за европейски сравнения на паритети на покупателната способност (ППС), относителни равнища на цени и БВП на човек от населението, която е част от текущата програма по статистика на ЕК и се координира от Евростат/ОИСР.

Работата в НСИ е организирана и се изпълнява съгласно Регламент (ЕО) № 1445/2007 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на общи правила за предоставяне на основна информация относно паритетите на покупателна способност, както и за тяхното изчисление и разпространение. От 2011 г. влезе в сила и Регламент (ЕС) № 193/2011 на Комисията за прилагане на Регламент (ЕО) № 1445/2007 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на системата за контрол на качеството, използвана за паритетите на покупателна способност, който НСИ прилага в работата си по ПЕС.

Националният статистически институт постига целите, заложи в европейския работен план за изчисляване на ППС 2013, ежегодно утвърждаван от постоянната Работна група по ППС към Евростат, в която членуват всички европейски страни партньори.

През 2013 г. НСИ проведе необходимите за изчисляване на ППС и на коефициенти за изравняване на покупателната способност на заплатите на европейските функционери ценови наблюдения на стоки и услуги по съгласувана европейска потребителска кошница: E13-1 „Всичко за дома и градината”, E13-2 „Транспорт, ресторанти и хотели” и „Здравни услуги в болнични заведения”. Проведени бяха и три специализирани ценови наблюдения: „Жилищни наеми в избрани агенции за недвижими имоти в столицата”, „Цени на машини и съоръжения” и „Остойностяване на 8 количествени сметки на избрани условни строителни обекти”.

В съответствие с международния работен график беше подготвена и своевременно изпратена в Евростат и необходимата допълнителна национална статистическа информация за ИПЦ-ППС, за жилищните услуги (количествени и стойностни показатели), за заплатите на служителите в държавното управление по избрани професии и длъжности и за БВП по 206 основни групи разходи за крайно потребление.

С помощта на разработени от Евростат специализирани софтуерни инструменти за онлайн работа в база данни ППС непрекъснато се подобряват качеството и защитата на изпращаната индивидуална информация в резултат на усъвършенстването на методите за контрол на данните в периода на предварително наблюдение и на 4-те последователни етапа на анализиране и валидиране както на входящата информация, така и на резултатите.

Продължава работата по годишния преглед на информационните източници и методите за изчисляване на ППС и по внедряването на новата Класификация на индивидуалното потребление по цели на 5-и знак (COICOP-5), използвана за изчисляване на паритетите на покупателната способност.

Статистика на външната търговия

В областта на статистиката на външната търговия основна цел беше усъвършенстването на дейностите, свързани с ежемесечното производство и разпространение на информация за движението на външнотърговските стокови потоци. Основните дейности по приоритетните направления, свързани с изпълнението на тази цел бяха следните: осигуряване на навременна и надеждна статистическа информация и подобряване на качеството на данните; по-пълното използване на административни източници на информация; адаптиране на националната система за производство и разпространение на статистически данни за външната търговия в съответствие с променените изисквания на европейското законодателство и с нуждите на потребителите на външнотърговски данни; участие в работата на Евростат по обсъждане на стратегически въпроси, касаещи бъдещото развитие на статистиката на международната търговия със стоки.

През годината НСИ продължи работата по подобряване на качеството на първичните данни, декларирани от търговците. Служителите от НСИ осъществиха както директни контакти с Интрастат операторите, така и контакти със сътрудничеството на НАП, вследствие на които бяха коригирани някои неточности в подадените Интрастат декларации. Оказана беше и методологична помощ на респондентите при декларирането на данни при специфични случаи, което допринесе за улесняване на бизнеса при изпълняване на месечните му задължения за подаване на Интрастат декларации.

С цел улесняване на потребителите на статистическа информация при оповестяване на новите месечни данни ежемесечно бяха подготвяни и публикувани по две прессъобщения, съответно за търговията с трети страни и за търговията в рамките на ЕС. Продължи поддържането на средствата за съхранение и разпространение на данните за външнотърговската статистика чрез Информационна система „Външна търговия”, която дава директен достъп на потребителите до по-детайлни данни от тези, публикувани в

прессъобщенията.

Посредством участието си в комитети, целеви и работни групи служителите от НСИ допринесоха за цялостната иновационна дейност в областта на статистиката на външната търговия на европейско ниво. Експерти от НСИ взеха активно участие в срещите на Комитета по статистика за търговия със стоки с трети страни и на Комитета по статистика за търговия със стоки между държавите членки, на които бяха обсъдени стратегически въпроси относно бъдещите стъпки за интегриране на статистиката на международната търговия със стоки и всички статистически области, свързани с бизнес статистиката, а също и бъдещите действия за модернизирането на статистиката на международната търговия със стоки. Част от работата беше и подготовката на коментари и рамкови позиции по измененията в европейските регламенти, целящи създаване на ефективна система за събиране и съставяне на статистически данни за външната търговия с държавите членки и трети страни. Едно от измененията, касаещо намаляване на минималния обхват за пристиганията от 95 на 93% беше взето предвид при определянето на праговете по системата Интрастат за 2014 г. и ще доведе до намаляване на натоварването на бизнеса чрез редуциране на броя на фирмите, задължени да подават Интрастат декларации.

През 2013 г. служители от НСИ активно участваха в дейностите по проекта SIMSTAT на Евростат чрез работата си в Целева група за обмен на микроданни за търговията между държавите - членки на ЕС, и Работна група „Методи” и чрез подготвяне и изпращане на писмени коментари при множеството проведени дискусии. SIMSTAT е един от ключовите инфраструктурни проекти на Европейската статистическа система, свързани с прилагането на нейната визия (ESS VIPs³). Проектът представлява нов подход на Евростат при събирането и производството на данните за търговията между държавите членки. Основната негова цел е значително намаляване на натоварването на респондентите при същевременно поддържане на добро ниво на качество на данните. Проектът SIMSTAT се основава на принципа, че данни, които са налични и се събират в рамките на Европейската статистическа система не бива да бъдат събирани повторно. Данните за изпращанията на дадена държава членка биха могли да бъдат използвани от другите държави членки за подобряване на качеството и намаляване на асиметриите в данните в рамките на ЕС, а освен това да служат и като източник при съставянето на данните за пристиганията. Дейностите по проекта SIMSTAT се подпомагат от различни видове проекти, по които служителите на НСИ подготвиха апликационни форми за участие.

III.3. БИЗНЕС СТАТИСТИКА

Структурна бизнес статистика

През годината НСИ продължи работата по производството и разпространението на ежегодните данни в областта на структурната бизнес статистика (СБС), статистиката на нефинансовите предприятия, на финансовите предприятия и на предприятията с нестопанска цел, чуждестранните преки инвестиции, разходите за придобиване и придобитите дълготрайни материални активи, приходите на строителните предприятия по видове строителство, продажбите на едро и дребно по групи стоки и търговските обекти по вид и стокова специализация, производството и продажбите на вътрешния пазар на основни промишлени продукти в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство.

През 2013 г. НСИ започна работа по пилотен проект „Усъвършенстване на правната рамка на СБС, предприятията под чуждестранен контрол (FATS) и ПРОДКОМ в

³ ESS VIPs – European Statistical System Vision Infrastructure Projects.

контекста на интегрирането на бизнес статистиката (FRIBS)“, изпълняван съгласно Споразумение за субсидия с Европейската комисия. Основните цели на проекта са разработване на тримесечни данни за регистрации, deregистрации и фалити на предприятия; разработване на предварителни данни за ключови показатели по СБС в разбивки по групи според броя на заетите в тях лица. Очакваните резултати за НСИ са:

- Тестване на възможността за събиране и предоставяне на статистически данни за регистрации, deregистрации и фалити на предприятия за всяко тримесечие на отчетните 2010, 2011 и 2012 г., както и за първите две тримесечия на 2013 г., на базата на наличната информация от националния Бизнес регистър и/или други административни източници на данни; оценка на устойчивостта на производството на тези данни във времето; подробна оценка на качеството на използваните методи и събраните данни.
- Производство и предоставяне на Евростат на необходимите данни за показателите по СБС за отчетната 2012 г., както и описание на методологията; оценка на устойчивостта на разработения метод във времето; оценка на качеството на данните.

Постигнати бяха определени положителни резултати по отношение на повишаване на обхвата на наблюдаваните единици и по отношение на качеството на данните. Чрез оптимизиране на филтрите за контрол на информацията беше осигурено по-високо качество на входящата информация и респективно по-висока надеждност на предоставяните данни на потребителите от страната и чужбина.

Краткосрочна бизнес статистика

През 2013 г. бяха изпълнени качествено и в срок задачите от утвърдената НСП, свързани с организацията и провеждането на месечните и тримесечните статистически изследвания, обхващащи секторите промишленост, строителство, търговия и други услуги, които са напълно хармонизирани по отношение на методология, равнища на детайлизация и срокове за публикуване и предаване на Евростат.

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета и променящия го Регламент (ЕО) № 1158/2005 на Европейския парламент и на Съвета от началото на 2013 г. беше сменена базисната година за краткосрочната бизнес статистика (от 2005 = 100 на 2010 = 100). От първия отчетен период за 2013 г. всички краткосрочни показатели, представяни във формата на индекси се изчисляват и публикуват при база 2010 година. Същевременно и всички динамични редове бяха преизчислени при новата базисна година и публикувани в сайта на НСИ.

През 2013 г. бяха проведени пилотни тримесечни изследвания за цените на основен ремонт и подобрения на жилищата в рамките на пилотния проект за включване на жилищата, обитавани от собственици (Owner-Occupied Housing) в ХИПЦ, като бяха изпълнени следните задачи:

- Оглед и проверка на данните от проведеното пробно наблюдение и специфициране с отделни кодове на посочените от предприятията цени на видове строителни работи за основен ремонт и подобрения на жилищата, подготовка на техническо задание и въпросници за следващите пилотни тримесечни наблюдения.
- Изчисляване на тегла за претегляне на индексите по видове строителни работи на базата на посочените приходи за 2012 г. от извършен основен ремонт на жилищата и изчисляване на общ индекс на цените на основен ремонт и подобрения на жилищата.
- Изчисляване на редове от данни с индекси на цените на основен ремонт на жилища

и жилищни сгради, след обработката и валидирането на тримесечните данни за цените на ремонта и подобренията на жилищните сгради.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1158/2005 на Европейския парламент и на Съвета продължи работата по разширяване на обхвата на показателя „индекси на цените на производител в услугите“. През 2013 г. изследването на цените на производител беше внедрено за „Други информационни услуги“ - група 63.9 по КИД - 2008. Започна регулярното изпращане на общи тримесечни индекси за раздел 63 „Информационни услуги“ в Евростат и публикуването им в рубриката „Услуги“ в сайта на НСИ. От първото тримесечие на 2013 г. стартира пилотното наблюдение на цените на производител за „Дейности по охрана и разследване“ - раздел 80 от КИД - 2008, данните от което предстои да бъдат публикувани през 2014 година.

Актуализирани бяха извадките от фирми с цел отразяване на демографските промени и промените в структурата на нефинансовите предприятия. При панелните извадки (цени на производител) предприятията, отпаднали от наблюдение по различни причини, бяха заменени с нови с цел запазване на представителността на извадките и качеството на изчисляваните индекси. Непрекъснато се подобряват и методите за сезонно изглаждане, прилагани за определени краткосрочни показатели в изпълнение на изискванията, залегнали в Ръководството на ЕСС за сезонното изглаждане на динамичните редове. Сезонно и календарно изгладените редове с данни от КБС улесняват сравнението на дългосрочните и краткосрочните изменения, предоставят на потребителите необходимата информация за анализ на бизнес цикъла и за откриване на повратните точки в развитието на икономиката.

Енергийна статистика

През 2013 г. продължи работата по специализираните статистически наблюдения, включени в НСП 2013, въз основа на които се разработват материалните и енергийните баланси, както и общия енергиен баланс на страната, представящ в агрегиран вид данни за производството на първична енергия, преобразувана енергия, крайното енергийно и неенергийно потребление на енергийни продукти.

Всички месечни и годишни наблюдения по енергийна статистика се провеждат в съответствие с методологията на Евростат и изискванията на Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 147/2013 на Комисията относно статистиката за енергийния сектор, Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за насърчаване на използването на енергия от ВЕИ, Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективност.

Продължи събирането на шестмесечни данни за цените на електроенергията и природния газ за домакинствата и индустрията на базата на Директива 2008/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за подобряване на прозрачността на цените на газ и електроенергия за промишлени крайни потребители.

При съставяне на материалните баланси с цел наблюдение на по-значими обеми на междинното потребление беше актуализирана номенклатурата на продуктите.

Взето беше участие в консултациите относно предложените промени в Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета за статистиката на енергийния сектор относно отчитането на крайното енергийно потребление в домакинствата.

През годината НСИ участва в работни групи за разработване на проект на нов Закон за енергийна ефективност и изготвяне на Национален план за действие по енергийна ефективност.

В областта на енергийната статистика и енергийните баланси НСИ беше домакин на учебна визита във връзка с изпълнението на Компонент Г: „Подкрепа за статистическото

сътрудничество“ на програма ИНОГЕЙТ. Участници бяха представители от 11-те страни партньори по програмата, както и представители от Европейската комисия/Евростат.

Разработен беше нов инструментариум и беше актуализиран действащия статистически инструментариум за годишните и месечните изследвания в областта на енергийната статистика във връзка с приетите промени в Регламент (ЕО) № 1099/2008 и Регламент (ЕС) № 147/2013 относно статистиката за енергийния сектор.

В областта на енергетиката бяха изучени предложените нови модули за разработване на енергийни сметки на резидентен принцип и включването им в Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета.

Докладването на данни на Евростат чрез месечните въпросници „Нефт и нефтопродукти“ и „Природен газ“ беше осъществено в съкратен срок от 55 дни след отчетния месец.

Туризм и транспорт

В изпълнение на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейска статистика на туризма НСИ проведе статистическите изследвания „Дейност на средствата за подслон и местата за настаняване“ и „Туристически пътувания и разходи за туризъм на населението“, осигуряващи информация за развитието на туризма в страната през 2013 година.

Продължи работата по усъвършенстването на методологията и подобряването на качеството на оценките относно посещенията на чужденци в Р България и пътувания на българи в чужбина чрез използване на данни от Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ и Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“ към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

През 2013 г. продължи работата по регулярните годишни и краткосрочни изследвания, включени в НСП в областта на транспорта. Националният статистически институт със съдействието на органите на статистиката **Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“** (ГД „ГВА“) и на **Изпълнителна агенция „Морска администрация“** (ИАМА) към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията изпълни изследванията в областта на въздушния транспорт и за дейността на речните и морските пристанища. Ползотворното сътрудничество между НСИ и двете агенции доведе до повишаване на качеството на получените данни чрез по-детайлна проверка на данните. През 2013 г. Съвместно с ГД „ГВА“ започна подготовка за регулярно предоставяне на доброволна основа на Евростат на данни за безопасността на полетите.

През годината отдел „Пристанища“ в Изпълнителната агенция „Морска администрация“ продължи работата по редовно подготвяне и предоставяне на статистическата информация относно дейността на речните и морските пристанища. Събирането, обработването и изпращането на информацията е в съответствие със специфичните номенклатури, отчетни форми и срокове на Регламент (ЕО) № 1365/2006 на Европейския парламент и на Съвета; Регламент (ЕО) № 1304/2007 на Комисията; Регламент (ЕО) № 425/2007 на Комисията и Директива 2009/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета.

През 2013 г. ИАМА стартира изграждането на нова статистическа информационна система PORTSTAT за събиране и обработване на данните, отчитащи преминаващия пътничко- и товаропоток през морските и речните пристанища на Република България. ИАМА разработва системата в тясно сътрудничество с НСИ, съблюдавайки изграждането ѝ в пълен синхрон с действащото национално и европейско законодателство.

През 2013 г. бяха предложени изменения в два от Регламентите в областта на статистиката на транспорта - статистика на речния транспорт и статистика на железопътния транспорт, с които се цели актуализиране, опростяване и оптимизиране на съществуващата правна рамка на европейската статистика и привеждането ѝ в съответствие с новия институционален контекст в областта на статистиката на транспорта, както и гарантиране на пълното и непрекъснато предоставяне на статистически данни.

Националният статистически институт оказва методологическа помощ по туининг проект „Оказване на помощ на бившата югославска република Македония”, модул 2.1 Пътнически транспорт. Бяха проведени две мисии през годината, на които беше обсъден статистическият инструментариум за стартирането на ново изследване за пътническия автобусен транспорт.

Усъвършенстван беше статистическият инструментариум за изследванията в областта на статистиката на речния и морския транспорт чрез въвеждането на допълнителни контроли за качеството на данните.

Бизнес регистър

Задачата „Методологична работа по определяне на предприятията, местните единици и групите предприятия в Регистъра на статистическите единици и изследване на качеството на Регистъра” беше свързана с изграждане и актуализация на единиците от вида „предприятие”, „местна единица” и „група предприятия” от годишното изследване на предприятията в РСЕ. Изследван беше и обхватът на статистическия бизнес регистър относно видовете статистически единици и задължителните им характеристики.

Във връзка със задачата „Развитие и внедряване на методи и инструментариум за ЕвроГруп регистъра (EGR)“ беше извършено дефиниране на статистическата единица от типа „група предприятия”. Обработени бяха всички данни от Справка за група предприятия, включена в годишния отчет на предприятията за 2012 година. Беше изготвена апликационна форма и съответните приложения към нея за проектно предложение на тема „Разработване на информационна система „Регистър на групи предприятия” като неразделна част от Информационната система „Регистър на статистическите единици” за кандидатстване по програма ОПАК, приоритетна ос III „Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление”, подприоритет 3.2 „Стандартна информационно-комуникационна среда и оперативна съвместимост”.

С проекта на ЕК „Тестване и актуализиране на данните от ЕвроГруп регистъра с тези от Националния бизнес регистър” се извършва идентификация на национално ниво на единици от типа „група предприятия”, предоставени от Европейския регистър на групите предприятия. През 2013 г. продължи актуализирането и допълването на списъка от единици, за които в бизнес регистъра има информация, че са част от многонационални групи предприятия, но не се съдържат в предоставения от Евростат списък.

През годината продължи текущата работа по поддържане и актуализация на РСЕ с данни от статистически наблюдения и външни административни източници.

През 2013 г. приключи успешно работата по пилотен проект на ЕК по събиране на бизнес демографски данни на регионално ниво. Бяха проведени също дейности по ежегодния проект на Евростат по събиране на бизнес демографски данни за предприятията на национално ниво.

През 2013 г. продължи основната част от актуализацията на характеристиките на статистическите единици от годишните статистически изследвания за всички единици от основните сектори на икономиката (нефинансовия и финансовия сектор, сектор

„Държавно управление”, сектор нетърговски организации, обслужващи домакинствата). През тази година за пореден път бяха използвани данни за статистическите единици „предприятие” и „местна единица” за актуализация на РСЕ от ИС БС.

Регистърът на статистическите единици продължава да осигурява пълен обхват на генералната съвкупност от активни статистически единици „предприятия” или „местни единици”, както и предоставя условия за формиране на извадки по определени критерии, които да обслужват статистическите наблюдения. Чрез РСЕ се извършва и информационното обслужване на външните клиенти на НСИ.

III.4. СТАТИСТИКА НА СЕЛСКОТО И ГОРСКОТО СТОПАНСТВО

Статистика на селското и горското стопанство

През 2013 г. **отдел „Агростатистика”** към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика” в Министерството на земеделието и храните проведе 22 статистически изследвания в областта на статистиката на растениевъдството, животновъдството, преработващата промишленост, използването на земята и доходите на земеделските стопанства.

В областта на статистиката на растениевъдството през 2013 г. беше събрана информация за засетите/засадените и реколтирани площи, средните добиви и производството от полски култури, зеленчуци, лозя и овощни видове. В рамките на тези изследвания беше събрана информация за употребата на семена, размера на площите на трайните насаждения, невстъпили в плододаване, проведените агротехнически мероприятия, както и направленията за реализация на произведената продукция и други. Проведени бяха изследвания за добива на полето (прогноза за производството от пшеница и ечемик - реколта 2013 г.), структурата на овощните видове, производството на цветя в България и преработката на плодове и зеленчуци през 2012 година.

През юни, юли и август 2013 г. беше проведено наблюдението за заетостта и използването на територията на България (БАНСИК 2013). Получени бяха данни за площите със селскостопанско предназначение, вкл. и за основните култури на ниво шест статистически района (NUTS2).

В областта на статистиката на животновъдството бяха проведени статистическите наблюдения за броя на селскостопанските животни в България към 1-ви ноември 2013 г. и за състоянието на птицевъдството и пчеларството в България през 2012 година. В рамките на наблюдението за броя на селскостопанските животни беше събрана информация за брой на едрия рогат добитък, свинете и дребния рогат добитък, по видове и категории животни, за производството и реализацията на получената продукция - мляко и животни за клане през 2013 година.

Месечно и годишно беше събрана информация за дейността на кланиците, на млекопреработвателните предприятия и на люпилните.

В рамките на наблюденията за дейността на кланиците за червено и бяло месо през 2012 г. беше събрана информация за производство на месо от определени видове и категории животни съгласно нормативната база на ЕС.

От наблюденията за дейността на млекопреработвателните предприятия и производството на млечни продукти през 2012 г. беше получена информация за преработеното мляко, произведените млечни продукти и продажбата им (в натура и стойност).

През 2013 г. усилията бяха насочени към оптимизиране на извадките, използване и на други методи за събиране на информация не само чрез интервю на място, но и по телефона, с писма по пощата или чрез интернет.

През 2013 г. започнаха дейностите по организация и провеждане на изследването на структурата на земеделските стопанства съгласно Регламент (ЕО) № 1166/2008 на Европейския парламент и на Съвета: разработване на статистически инструментариум, изготвяне на извадка и подготовка на списъци за анкетиране, отпечатване на въпросници и инструкции за областните дирекции „Земеделие” (ОДЗ), обучение на експертите от ОДЗ, както и обучение на анкетьорите и сключване на договори с тях в ОДЗ. Събирането на данните на терена предстои да бъде проведено от ноември 2013 г. до януари 2014 година. Подготвени бяха технически задания за обществени поръчки за изграждане на информационна система за въвеждане, контрол и обработка на данните от изследването на структурата на земеделските стопанства през 2013 г. и за доставка на компютърна техника.

По темата за цени и икономически сметки в селското стопанство основната цел на дейностите по Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) през 2013 г. беше осигуряването на информация за доходите на земеделските стопанства с оглед вземане на управленски решения на национално ниво и измерване на влиянието на Общата селскостопанска политика на ЕС върху българското земеделие. Събрани бяха индивидуалните данни за стопанствата за отчетната 2012 г., като данните се проверяват и предстои да бъдат предоставени за валидиране в системата RICA-1 на Европейската комисия. През 2013 г. текущо се събира информация за стопанствата, които не водят счетоводство.

В областта на статистиката за агроекологичните показатели до края на 2013 г. ще бъде контролирана събраната информация за употребата на продукти за растителна защита при пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед и рапица съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1185/2009 на Европейския парламент и на Съвета. Резултатите за първия петгодишен период ще бъдат представени през 2015 година.

През 2013 г. продължи обновяването на сайта на МЗХ, като бяха допълнени метаданните и методологичните бележки за изследванията в областта на земеделието, провеждани от отдел „Агростатистика”.

Информацията от проведените наблюдения беше публикувана в бюлетините, издавани от отдел „Агростатистика”. Резултатите се публикуват регулярно в годишните издания на НСИ - Статистически годишник, Статистически справочник, в електронния преглед на статистическа информация, в електронните таблици на Евростат и на сайта на МЗХ.

През 2013 г. приключи работата по договор за субсидия между Европейската комисия/Евростат и НСИ за изграждането на система за събиране на информация за цените на земеделската земя и рентата в селското стопанство съгласно целевата методология на ЕС. В дейностите по договора беше проведено статистическо изследване, с което беше събрана актуална информация за пазара на земеделската земя и арендните отношения в селското стопанство в България през периода 2010 - 2012 г. съгласно приетата през 2010 г. Обща методология на държавите - членки на ЕС. Събраната информация беше публикувана на сайта на НСИ, издадена беше специална публикация (книжно тяло и CD) с данните по проекта, която ще бъде предоставяна безплатно на потребителите на статистическа информация в страната и чужбина.

През 2013 г. бяха разработени годишни данни за 2012 г. (предварителни и окончателни) и тримесечни (за експресните оценки на БВП) за 2013 г. по текущи и съпоставими цени за производствената сметка за икономическите дейности селско, горско и рибно стопанство за националните сметки.

Съгласно Регламент (ЕО) № 138/2004 на Европейския парламент и на Съвета бяха разработени и изпратени на Евростат годишни данни за сателитните икономически сметки за селското стопанство - прогнозни данни за 2013 г., предварителни данни за 2012

г. и окончателни данни за 2011 година. Разработени бяха и бяха изпратени също така регионални данни за 2011 г. на ниво NUTS2 - статистически райони.

Съгласно джентълменско споразумение бяха изчислени и предоставени на Евростат тримесечни и годишни индекси на селскостопанската продукция за 2012 и 2013 г., (прогноза) при база 2010 = 100.

Изчислени бяха и бяха изпратени на Евростат данни за продукцията в горското стопанство за интегрираните икономически сметки горско стопанство - околна среда за 2011 година.

III.5. МНОГООТРАСЛОВА СТАТИСТИКА

Бизнес тенденции

През 2013 г. с финансовото съдействие на Европейската комисия ежемесечно бяха провеждани наблюденията на бизнес тенденциите по „Общата хармонизирана програма на Европейския съюз за бизнес наблюдения и наблюдение на потребителите” в държавите членки. Целта на тази програма е да предоставя своевременна информация за икономически анализ и краткосрочно прогнозиране като ключово допълнение към традиционните статистики. Бизнес анкетите показват как мениджърите оценяват настоящата и бъдещата икономическа ситуация в страната, а потребителите - намеренията за покупки и спестявания. Показателите от тези наблюдения могат да се използват като компоненти на съставни изпреварващи показатели за анализ и откриване на повратните точки в икономическия цикъл. Потребители на тези данни са държавните институции, научните институти, БНБ, Европейската комисия, Европейската централна банка и други.

Устойчиво развитие

През 2013 г. продължи работата по актуализиране на системата от показатели за мониторинг на устойчивото развитие. Включените в нея показатели обхващат икономически, социални, екологични и институционални въпроси, разпределени в десет теми: социално-икономическо развитие, устойчиво потребление и производство, социално включване, демографски промени, обществено здраве, промени в климата и чиста енергия, устойчив транспорт, природни ресурси, глобално партньорство и добро управление. Информацията е предназначена за широк кръг потребители: за органите и институциите, които разработват и провеждат икономическата и социалната политика на страната, а също и за неправителствените организации и всички обществени кръгове, които активно работят в областта на тази проблематика.

Стартира работата по проучване на възможностите за създаване на ръководство за потребителите относно показатели, обхванати в системата за мониторинг на устойчивото развитие.

Статистика и сметки за околната среда

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета за европейските икономически сметки за околната среда през 2013 г. бяха разработени и докладвани в Евростат данни по модулите „Данъци и такси, свързани с околната среда по икономически дейности”, „Сметки за емисиите във въздуха” и „Сметки за материалните потоци в икономиката”.

Наблюдението „Източници на емисии” беше проведено по методика на НСИ и МОСВ, хармонизирана с методиката CORINAIR, разработена от Европейския съюз. Въз основа на наблюдението се изгражда единна информационна база за оценка на емисиите в атмосферата и усъвършенстване на методиките в съответствие с изискванията и препоръките на международните органи.

Изследването за отпадъците от дейността осигури информация за количеството на образуваните в страната неопасни отпадъци и начините за тяхното обезвреждане и оползотворяване. В съответствие с Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците информацията за неопасните отпадъци от производствената дейност беше събрана чрез извадка, представителна за икономически активните субекти в страната.

Чрез изследването „Отпадъци от селското, горското и рибното стопанство” беше осигурена информация за образуването, обезвреждането и оползотворяването на отпадъците от фирмите от сектор "Селско, горско и рибно стопанство".

Наблюдението за общинските отпадъци (битови и строителни) осигури данни за количествата на образуваните отпадъци от населението и малкия бизнес. Поддържа се регистър на депата за битови отпадъци, съдържащ данни за обслужването от тях население, площта, събраните, третираните и окончателно депонираните отпадъци.

През 2013 г. беше събрана информация за извършената работа по контрола за предотвратяване на замърсяването на морските води и р. Дунав. Националният център по обществено здраве и анализи предостави информация за регистрираните шумови нива. Министерството на околната среда и водите предостави информация за защитените територии, обекти и защитените зони от „Натура 2000”, както и за управлението на дейностите по опазване на околната среда. Информацията за наложените санкции и глоби беше предоставена от МОСВ, МЗХ и Изпълнителната агенция по горите.

Получени бяха данни за размера на разходите за придобиване на дълготрайни активи с екологично предназначение, разходите за текущото им поддържане, източниците на финансиране и разпределението на средствата по основните направления на околната среда - въздух, отпадъчни води, отпадъци, шум, биоразнообразие и други. Ефективното използване на тези средства в областта на екологията е основен показател за мерките, предприемани от обществото и държавата за намаляване на отрицателното въздействие на антропогенната дейност върху околната среда.

През годината беше събрана информация за наличността и движението на дълготрайните материални активи с екологично предназначение по отчетна стойност и по съответните направления на околната среда.

Резултатите от изследванията в областта на статистиката на водите илюстрират основните тенденции на водоползването, степента на експлоатация и натиска върху водните ресурси в условията на зачестяващи суши. Проследява се количеството на водните потоци - от изземването и използването на ресурса до отвеждането и пречистването на отпадъчните води. Данните за водоснабдяването и канализацията, загубите на вода, пречиствателните станции за градски отпадъчни води и водните услуги на населението илюстрират състоянието и развитието на водния сектор в страната и регионалните различия. Информацията е съобразена с новите изисквания в областта на европейската водна статистика и се използва при докладването по Рамковата директива за водите.

Продължи събирането на данни с включената в Годишния отчет на общините „Справка за състоянието и разходите на общинските администрации за водоснабдителна и канализационна инфраструктура”.

Посредством наблюдението за приходите от данъци и такси и извършени разходи за битови отпадъци беше получена детайлна информация от общините за приходите от такси за битови отпадъци и изразходваните средства от специализираните фирми за събиране, транспортиране и съхранение на битовите отпадъци.

Изследването „Платени данъци и такси, свързани с околната среда” предостави

информация, необходима за докладване по модул „Данъци, свързани с околната среда по икономически дейности” на Регламент (ЕС) № 691/2011.

Националният статистически институт проведе изследването „Производство на опаковани стоки и опаковки” в изпълнение на Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опаковките и отпадъците от опаковки. Оценката за опаковките се получава чрез комбинация на: данни от годишното извадково наблюдение, изчерпателни данни за основните производители на опаковки и опаковани стоки и данни за рециклираните и изгорените опаковки, получени от Изпълнителната агенция по околна среда.

Изследването „Приходи и разходи на специализираните производители за околната среда” осигури информация за приходите и разходите за опазване и възстановяване на околната среда от специализираните производители.

Посредством наблюдението на подземните запаси беше получена информация за невъзстановяеми минерални ресурси в страната, площта на находищата на полезни изкопаеми и броя на заетите в тях, разходите за проучване и търсене, разходите за извеждане на находища от експлоатация и други показатели, свързани с околната среда.

Наблюдението за екологичните стоки и услуги осигури информация за стойностни показатели по икономически променливи и по направления на околната среда за сектора на екологичните стоки и услуги.

Съгласно изискванията за докладване на Евростат през 2013 г. бяха попълнени и изпратени в срок въпросникът на ОИСР/Евростат за приходите и разходите за околната среда, както и новият въпросник на ОИСР/Евростат „Екологични стоки и услуги”.

В края на годината приключи работата по започналия през 2011 г. пилотен проект по Грант на ЕК „Сметки за околната среда - Сектор на екологичните стоки и услуги”. Беше разработена методология за събиране на статистическа информация и бяха попълнени таблици с данни за сектора.

С цел установяване и синхронизиране на информационните потоци между националните организации за водите и подобряване на обмена и използваемостта на административната информация за статистически цели от началото на 2013 г. НСИ стартира работата по целево субсидиран от ЕК проект "Усъвършенстване на статистиката на водите - Подобряване на вътрешните потоци от данни на водите в България”.

С оглед бъдещото включване на сметките за физическите енергийни потоци в обхвата на Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейските икономически сметки за околната среда от началото на годината НСИ стартира работа по субсидирания от ЕК проект „Разработване на система за събиране на данни и прилагане на нови методи за съставяне на сметки за физическите енергийни потоци”, който трябва да приключи в края на 2014 година. Понастоящем е осъществена работата по проучване на методологията и наличието на статистическа и административна информация, която да се използва за разработването на този вид сметки за околната среда.

През годината служители от НСИ участваха в работата на работните групи на Евростат, разработващи стратегически и програмни документи, проекти за законодателни актове и методологии в областта на статистиката и сметките за околната среда.

В областта на разходите за околната среда служител от НСИ беше обучаващ лектор по туининг проект „Подпомагане на статистическата служба на бившата югославска република Македония за изграждане на капацитет и хармонизиране на статистическата дейност със стандартите на ЕС“. През юни 2013 г. двама експерти от Статистическата служба на бившата югославска република Македония бяха запознати с българския опит в

областта на методологията на изследване и събиране на данни за разходите за околната среда при посещенията им в НСИ.

С оглед подобряване на обхвата и качеството на информацията за битовите отпадъци беше проведено изследване за битовите отпадъци съвместно с ИАОС. Основната цел на изследването е да се съберат данни за произхода на отпадъците от бита, които са различни от данните, получени чрез регулярното наблюдение за битовите отпадъци. На базата на получените резултати е извършена ревизия на данните за битовите отпадъци.

Стартира работата по целево субсидиран от ЕК проект „Отпадъците от храни“, който приключва през 2014 година. Целта е събиране на информация за отпадъци, които съдържат храни.

С оглед повишаване на качеството на статистическата информация през 2013 г. усилията в областта на статистиката и сметките за околната среда бяха насочени към постигане на по-голямо съответствие на дефинициите и понятията, използвани за статистически цели, с тези, използвани при събирането на административна информация. Бяха оптимизирани редица показатели в електронните въпросници и беше подобрена системата за събиране на данни и прецизирана терминологията.

Дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ на Изпълнителната агенция по околна среда към МОСВ като орган на статистиката изпълни задачите „Образуване, оползотворяване и обезвреждане на опасни отпадъци по код на национално ниво“ и „Капацитет на инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци“ съобразно характеристиките и сроковете на статистическите изследвания.

Регионална статистика и географски информационни системи (ГИС)

През 2013 г. продължи работата по проекта Urban Audit. Резултатите, получени в рамките на Urban Audit през тази година, са в съответствие с план-графика на проекта, заложен в договора за субсидия. Подготвено и изпратено на Евростат беше описание на националната методология за производство на данни от различните статистически области. Посредством e-Damis в срок бяха изпратени двукратно данни по различни статистически теми за съответните референтни години за пространствените единици, обект на изследване. Съгласно задачите по проекта беше разработена методология за производство на оценки на данни на ниво община и населено място, чийто източник са извадкови изследвания. Тя беше представена на работна среща в ЕК и беше оценена като пример за добра практика.

С цел осигуряването на специализирани информационни потребности на различни външни потребители продължи работата по приложението на ГИС технологиите за изграждане на тематични графични слоеве от статистическа информация и създаване на цифрови модели на големите населени места.

Работата по проект „ГЕОСТАТ 1Б“ за представяне на данните от преброяването в Европейски грид на населението продължи и през 2013 година. В първата фаза бяха хармонизирани методите за конвертиране от националните координатни системи към европейската координатна система ETRS89 LAEA съобразно стандарта за представяне на пространствени данни - INSPIRE. Разработена беше технология за геореферирание на статистическите данни за населението, сградите и жилищата (посредством информацията за административния адрес) към координатите на имотите в Р България, получени по споразумение от Агенцията по геодезия, картография и кадастър.

Продължи актуализацията на изградените досега цифрови модели въз основа на събраната статистическа информация за сградния и жилищния фонд в страната.

Дейността по картографското представяне на някои статистически издания в областта на демографската и социалната статистика продължи и през 2013 година.

С оглед разширяване на достъпа на потребителите до регионална статистическа информация тематичната рубрика „Регионална статистика” на сайта на НСИ беше усъвършенствана. Публикуваните данни са представени на най-ниско ниво, доколкото характерът на статистическото изследване позволява да се получават надеждни и ненарушаващи статистическата конфиденциалност данни. Стартира работата по разработване на профил на областите и статистическите райони и по изграждането на база данни, съдържаща хронологично съпоставими данни за териториалните и административно-териториалните единици на нива NUTS1-3 и LAU1.

НИРД, иновации и информационно общество

През 2013 г. продължи работата по производството и разпространението на ежегодните данни за НИРД.

През годината беше проведено статистическото изследване на иновационната дейност на предприятията през периода 2010 - 2012 г. в пълно съответствие с хармонизирания въпросник и методология на Евростат (CIS 2012). Обхватът на изследването беше разширен с нови икономически дейности, включени бяха нови задължителни показатели и разбивки съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 995/2012 на Комисията.

През годината НСИ проведе две изследвания за информационното общество - „Използване на ИКТ от домакинствата и лицата” и „Използване на ИКТ и е-търговия в предприятията”. Методологията на изследванията беше в пълно съответствие с Регламент (ЕС) № 1083/2012 на Комисията относно статистическите данни на Общността за информационното общество, което осигури международно съпоставими данни.

За улеснение на респондентите продължи предоставянето на възможност за използване на онлайн информационна система за попълване на анкетата, с което се повиши и качеството на данните и бяха съкратени сроковете за обработка на резултатите.

III.6. ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ, СТАТИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

Информационни системи

През 2013 г. продължи процесът на постепенен реинженеринг на съществуващи софтуерни приложения и преминаване към централизирани системи с децентрализирано въвеждане на статистически формуляри при използване на съвременни технологични платформи като .Net, J2EE, SPSS Statistics Server.

Продължи разработването на уеббазирани приложения за въвеждане на данни със средствата на VB.NET и Lime Survey.

Продължи работата по поддръжката и актуализацията на ИС „Бизнес статистика“. Извършена беше значителна по обем работа както по разработване на скриптовете за зареждане на изследванията и правилата за логически контрол (обновяване на метаданните), така и по актуализацията на .pdf формите за въвеждане на данни по отделните формуляри за годишното наблюдение през 2013 година.

През 2013 г. продължи дейността по разработване на аналитични изходи и специфични анализи за различни статистически изследвания с използване на статистическия пакет SPSS Statistics Server (20.0), който е основна аналитична платформа в НСИ.

В рамките на Census Hub проекта за разпространение на резултатите от преброяванията на страните от Европейския съюз, изградената в НСИ SDMX-RI беше мигрирана към последната версия (към ноември) на Междинното й решение (Intermediate Solution) съгласно изискванията на Евростат. Започна зареждането на кубовете с реални

данни в Базата данни за разпространение и мапването им към предоставените от Евростат структурни дефиниции. Беше подготвена и тествана продукционната среда за предоставяне на данните от България.

В рамките на проекта със субсидия от Евростат „Хоризонтална и вертикална интеграция: Прилагане на SDMX технически и статистически стандарти в НСИ България“ на отделен сървър беше изградена SDMX-RI, през която ще се предоставят данни от три допълнителни статистически области и която до края на проекта ще бъде мигрирана към крайното решение (Ultimate Solution) на SDMX Референтна инфраструктура съвместимо с новата версия 2.1. на стандарта SDMX (SDMX 2.1).

Администриране на бази данни

През 2013 г. основен приоритет беше поддръжката и администрирането на информационните системи в НСИ.

Осъществен беше непрекъснат мониторинг и контрол на сървърите за управление на бази данни и на сървърите за приложения на ИС БС, ИС „Външна търговия“, ИС КБС, ИС „Демография“, ИС „Регистър на статистическите единици“, ИС „Потребителски цени“, ИС „Статистически класификации“, Центъра за анкетиране, Националния регистър на населените места (НРНМ) и т.н., както и на сървърите на основната аналитична платформа за НСИ - SPSS Statistics Servers.

През година продължи работата по разработването на средства за решаване на възникнали проблеми при функционирането на информационните системи (процедура за прехвърляне на микроданните от ИС „Външна търговия“ в база STAGING, необходими за формиране на вътрешните кубове за външната търговия; процедура за зареждане на стойностите на КИД - 2008 в ИС „Регистър на статистическите единици“; генериране на Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ) на английски език.

Осъществено беше управлението на достъпа до централизираните информационни системи чрез дефиниране на потребители и задаване на правата им на достъп.

Продължиха дейностите по архивиране на базите данни и компонентите на информационните системи чрез инсталиран специализиран софтуер и поддръжането на библиотека на архивите върху технически носители (ленти).

Процесът на изграждане на централизирано хранилище на данни продължи. За първи път бяха създадени единни архиви на данните и материалите, публикувани на интернет страниците на НСИ, както и на информацията, свързана с изграждането на географските информационни системи. По този начин беше преодоляно децентрализираното съхраняване на информация на различни места, намален беше до минимум рискът от загуба на данни, стана възможно прилагането на надеждни услуги по архивиране на данните, възстановяването им при необходимост, гарантирана беше защитата на информацията от неоторизиран достъп.

Оптимизирано беше бързодействието на основни централизирани информационни системи. Пример за успешно реализирано техническо решение през 2013 г. е включването на хардуерен Load Balancer към ИС БС. Чрез него беше постигнато равномерно разпределение на заявките на външните респонденти между сървърите на приложението. Това гарантира стабилната работа на оборудването през цялата отчетна кампания, без прекъсвания и с висока производителност.

Поддържани бяха системите за обмен на данни между НСИ и Агенция по вписванията: осъществени бяха уебслужба за трансфер на вписванията в Търговския регистър към база данни в НСИ, онлайн репликация на данни за вписванията в Регистър Булстат и администриране на достъпа до делата на търговците, вписани в Търговския регистър чрез

инсталиране на цифрови сертификати.

Беше оказвана техническа помощ на служителите на НСИ при използване на информационните системи.

Основната задача беше свързана със седмични, месечни и тримесечни обработки на данни от други административни регистри и информационни системи за нуждите на статистическите дирекции и териториалните статистически бюра (Търговски регистър, Регистър Булстат, Персонален регистър на осигурените лица, Регистър на задължените лица по ЗДДС и други). Ежемесечно продължи зареждането на многомерните кубове на аналитичната база данни на ИС „Външна търговия”. За целите на Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита бяха формирани данни съгласно дефинициите и обхвата на ESSPROS.

Продължи работата по поддържане на Националния регистър на населените места (НРНМ) и Общия регистър на търговците. В НРНМ бяха отразени всички промени за териториалните и административно-териториалните единици за периода, свързани със закриване на населени места и актуализиране на информацията за землищата. Формираните нови версии на Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици бяха предоставяни на заинтересуваните държавни институции. Актуализирани бяха метаданните на ИС БС (свързана с подготовката за Годишна отчетност - 2013 година) и на ИС „Външна търговия”.

Разширена беше работата на подпомагащия център, служителите на който предоставяха помощ при технически проблеми на граждани и фирми по експлоатацията на информационните системи при онлайн подаване на отчети по електронен път. Добре посрещната от респондентите и оценена като много полезна беше новата услуга на ИС БС - получаване на достъп от страна на новия счетоводител до отчетите на респондента при смяна на обслужващата счетоводна къща. Във връзка с приключване на кампанията по подаването на годишните отчети бяха организирани дежурства след работно време и в почивните дни.

Служители от НСИ участваха в изготвянето на необходимата документация (технически задания) и в комисии по процедурите на обществените поръчки, засягащи информационните и комуникационните технологии, поддръжката и лицензирането на използваните софтуерни продукти и развитието на информационните системи на НСИ.

ИКТ инфраструктура

През 2013 г. продължи дейността по осигуряване на работата на комуникационната среда за осигуряване на връзката с външни респонденти, а също така вътрешните връзки в ЦУ на НСИ и връзките с ТСБ. Беше направен план за подобряване на сегментацията и оптимизиране на връзките в средата, което ще облекчи управлението и контрола на достъпа.

През настоящата година продължи работата по поддръжката на всички апаратни средства (настолни компютри, лаптопи, сървъри, принтери, копирна техника и телефонната централа) на НСИ.

През годината беше извършвана програмна поддръжка на всички устройства чрез постоянната ѝ актуализация и осигуряване на валидността на съответните лицензи.

През годината постоянно беше следено състоянието на пощенските сървъри и беше осигурявана безаварийната работа на електронната поща на НСИ. Осигурена беше постоянна антивирусна и антиспам защита на цялото оборудване.

Беше създадена Виртуална среда върху съществуващото оборудване, като в нея бяха включени повече от 20 сървъра. Изготвен беше план за разширяването на тази среда с цел

по-обширен обхват на включените сървъри с цел осигуряване на по-висока надеждност на обработките и съхранението на базите данни. Беше очертан пътят към разширението на средата чрез закупуване на нови апаратни средства и осигуряване на лицензи за системен софтуер.

Продължи процесът на консолидация на Активна директория и управлението на действащите акаунти.

През годината беше разработена стратегия за внедряване на технологията „тънки клиенти“, което ще повиши надеждността на наличие и съхранение на данните на конкретните потребители и е предпоставка към изграждането на Корпоративен облак.

Статистически метаданни, класификации и стандарти

През годината НСИ продължи работата по внедряване на Специалния стандарт за обмен на данни и метаданни (SDMX) в националната статистическа практика. Националният статистически институт предостави на Евростат справочни метаданни чрез уебприложението „Национален редактор на справочни метаданни“ и участва в годишния мониторинг на Евростат за състоянието на Националната система за метаданни.

Националният статистически институт продължи изпълнението на дейностите по текущото поддържане на данните, метаданните и предварителния календар съгласно изискванията на Специалния стандарт за разпространение на данни на Международния валутен фонд (SDDS).

Основна задача през отчетния период беше поддържането в актуално състояние на статистическите класификации и оказването на методологична помощ на потребителите по използването им в статистическата и социалната практика.

През 2013 г. започна процесът по актуализация на европейската класификация на продуктите по икономически дейности (условно наречена CPA 2015). Представител на НСИ е член на специалната работна група в Евростат по разработването на предложения за изменение на тази класификация.

През годината стартира дейността по разработването на таблица за класифициране на ремонта и инсталирането в продуктовата класификация КПИД съгласно предложения проект от Евростат.

За целите на статистическите обработки и продължаване на динамичните редове на базата на настъпилите промени в Комбинираната номенклатура бяха разработени нови класификационни версии на продуктовете класификации ПРОДПРОМ 2014 и ПРОДАГРО 2014 и кодови таблици на преход. За целите на ПРОДКОМ наблюдението бяха актуализирани Списъците на Т и Z кодовете, а за целите на статистиката на външната търговия и за система „Интрастат“ към НАП беше извършена ежегодна актуализация на самообяснителните текстове на Комбинираната номенклатура.

В НСИ беше разработена Номенклатура на страните и териториите за целите на външнотърговската статистика (ГЕОНОМ - 2013) и бяха актуализирани икономическите и географските зони.

През годината продължиха дейностите по текущо поддържане на Информационна система „Статистически класификации“ и Електронни речници на статистическите термини и по стандартизиране и хармонизиране на статистическата терминология. Беше изготвен Списък на стандартните статистически показатели за 2013 година.

Информационно осигуряване на планирането и управлението на страната при кризи

Със статистическото изследване за настъпилите кризисни събития беше получена

информация от 128 общински комисии за защита на населението при бедствия.

Данните за установените щети и разходите за възстановяване и подпомагане на населението в засегнатите от бедствия райони бяха предоставени за публикуване в сайта на НСИ в сроковете, заложен в Националната статистическа програма.

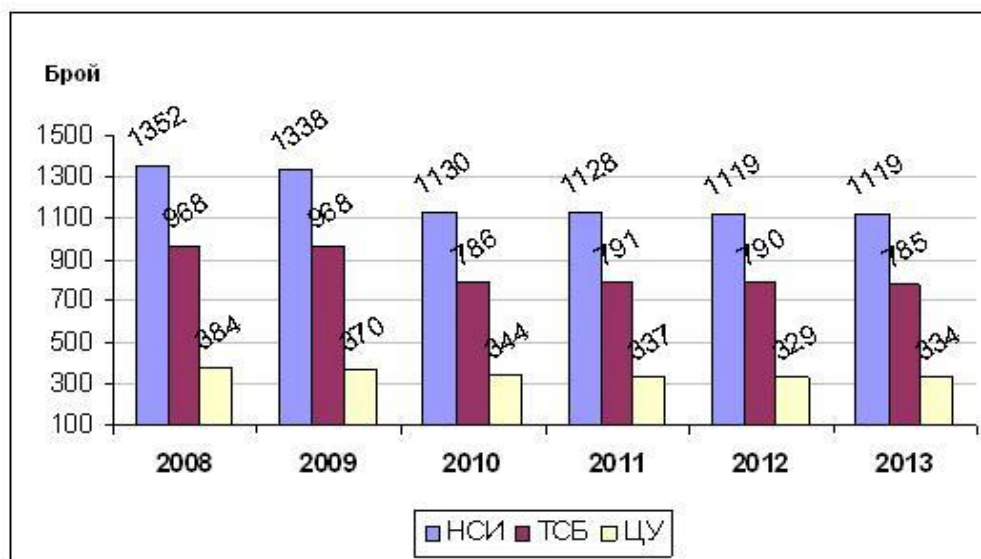
IV. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ

Персонал

Националният статистически институт е организиран в Централно управление (ЦУ) и 28 териториални статистически бюра (ТСБ). Структурните звена са разпределени в обща и специализирана администрация съгласно Закона за администрацията.

Общата численост на персонала в структурните звена на НСИ през 2013 г. е 1 119 щатни бройки, в т.ч. ЦУ на НСИ - 334 щатни бройки, и общо в ТСБ - 785 щатни бройки (фиг.6). Съгласно Устройствения правилник на НСИ Централно управление е организирано в седем дирекции и звената „Инспекторат“, „Звено за вътрешен одит“ и отдел „Сигурност на информацията и ОМП“. Четири от дирекциите са в специализираната администрация и три - в общата администрация. Дирекциите са разделени на отдели и сектори, броят и наименованията на които са определени в структурата и длъжностното щатно разписание на НСИ (Приложение 2).

Фиг. 6. Щатни бройки в НСИ през периода 2008 - 2013 година

Провеждане на конкурси за незаети длъжности

Назначаването на служители в системата на НСИ беше извършено при стриктно спазване на Наредбата за провеждане на конкурси за държавни служители, което позволи новоназначените служители да бъдат внимателно подбирани.

В системата на НСИ бяха проведени общо 31 конкурса за назначаване на служители на свободни работни места. В ЦУ на НСИ бяха проведени 12 конкурса с 10 назначени служители по служебно правоотношение, а в ТСБ - 19 конкурса с 18 назначени служители по служебно правоотношение.

Заети по образование, пол, правоотношение и брой прослужени години в НСИ

Състоянието на персонала в Националния статистически институт е представено в табл. 4, обобщаваща структурата на персонала общо за НСИ, в т.ч. ЦУ на НСИ и ТСБ.

4. Структура на персонала в Националния статистически институт

(Проценти)

Персонал	Общо	ЦУ на НСИ	ТСБ
По образование			
Висше образование	78.43	93.79	72.40
в това число:			
Доктор	0.40	1.60	0.00
ОКС „магистър”	66.36	84.31	59.32
ОКС „бакалавър”	10.14	8.50	10.78
ОКС „професионален бакалавър”	1.94	0.98	2.31
Средно образование	21.06	4.61	27.49
По-ниско образование	0.10	0.00	0.10
Общо	100.00	100.00	100.00
По пол			
Мъже	14.75	20.59	12.45
Жени	85.25	79.41	87.55
Общо	100.00	100.00	100.00
По правоотношение			
Служебно правоотношение	75.50	91.90	68.50
Трудово правоотношение	24.50	8.10	31.50
Общо	100.00	100.00	100.00
По прослужени години в НСИ			
До 5 г.	21.75	28.78	19.38
6 - 10 г.	14.19	20.26	11.81
11 - 20 г.	35.21	49.02	29.78
21 - 30 г.	21.38	1.31	29.27
Над 30	7.47	1.63	9.76
Общо	100,00	100.00	100.00

Посочените по-горе данни показват, че в системата на НСИ работят квалифицирани и образовани специалисти. В този аспект през 2013 г. се запази тенденцията за продължаване на обучението на служителите от НСИ за повишаване на тяхното образователно ниво в български университети. Данните са показани в табл. 5.

5.Обучение на служителите от НСИ в български университети

(Брой)

Вид обучение	Общо	ЦУ на НСИ	ТСБ
Доктор	6	4	2
Магистър	17	6	11
Бакалавър	6	1	5
Професионален бакалавър	3	1	2
Висше образование за получаване на образователна степен - общо	32	14	20

И през тази година въпреки ограничените средства продължи тенденцията за извършване на основни ремонти и реконструкции единствено по предписания и разпореждания от специализираните държавни и контролни органи.

Продължиха дейностите по подобряване на условията на труд. Бяха извършени ремонтни дейности в сградата на ЦУ на НСИ. Беше ремонтирано и подновено осветлението в кабинети в съответствие с нормативните изисквания. Беше довършена климатизацията на последния етаж и беше оптимизирано разпределението на стаите в ЦУ. Беше ремонтиран подходът към сградата на ТСБ - Пловдив.

Оптимизиран беше и автомобилният парк, като старите автомобили с висока стойност на поддръжка бяха продадени чрез търг. Въведени бяха регламенти за контрол по извършване на ремонти на автомобилите в НСИ, както и отчетността им.

В изпълнение на чл. 56 от Закона за здравето беше създаден кът за пушене и рекреация.

Изграден и оборудван беше Учрежденски архив.

Беше извършена преоценка на ДМА и застраховка на имуществото. Продължиха дейностите по обследване на сградите и издаване на Технически паспорти за тях.

Бяха отдадени под наем при изгодни условия Почивната база в гр. Приморско и кафенето в сградата на Централното управление. Предстои реновация на ПБ Приморско.

Беше подписано Споразумение между Стационарната и информационната система в Министерството на отбраната и НСИ за взаимно предоставяне на услуги.

Бяха подновени договорите с експлоатационните дружества при изгодни за НСИ условия.

Беше оптимизирана дейността на Учебния център в с. Сливек, Ловешко, като приходите от дейността му вече надвишават разходите за издръжката му.

Оптимизирани бяха разходите за регулярна доставка на консумативи и материали.

Ремонтни дейности понастоящем се извършват по облицовката на фасадата на Централния статистически архив.

Продължи изпълнението на текущи ремонти и отстраняване на аварии чрез въведената книга за регистрацията им, като служителите от поддръжката изпълниха превантивно и други, неотразени в нея. Всички изисквания за поддържане на строг противопожарен ред в сградата на ЦУ на НСИ и в страната съгласно изискванията на нормативните документи бяха спазени. Всички предписания във връзка с това бяха изпълнени или отсрочени в законно установените срокове.

След анализ започна процедура по връщане на част от експлоатираните площи в ТСБ с отпаднала необходимост от ползване на държавата в лицето на областните управители. В ход са 5 процедури, а други 4 бяха финализирани, като за тях има решение на Министерския съвет. Близко 2 000 кв. м площи бяха освободени, като НСИ реализира икономии от експлоатационни разходи. Тази инициатива продължава и ще се разшири и през следващата година.

Бюджет

Изпълнението на бюджета на НСИ за 2013 г. е съгласно приетия държавен бюджет за 2013 г. и направените корекции към 31.10.2013 година (Приложение 1).

Планираните приходи са изпълнени спрямо плана към 31.10.2013 г. - 77.15%. От тях полученото финансиране по международни програми и проекти е 53.44%.

Изпълнението на общия размер на разходите за същия период е 77.70%, в т.ч. текуща

издръжка (заплати, други възнаграждения и плащания на персонала и издръжка) - 82.01%.

V. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ

В началото на тази година бяха изготвени Вътрешни правила за дейността на Звеното за вътрешен одит (ЗВО) и Програма за осигуряване на качеството, които влязоха в сила от януари 2013 година.

След направена оценка на риска и планиране на дейността Стратегическият план 2013 – 2015 година беше актуализиран. В съответствие с него беше изготвен Годишен план за 2013 година за дейността на ЗВО. Същият беше утвърден на 2.01.2013 година.

През февруари 2013 г. беше изготвен годишен доклад за дейността по вътрешен одит за предходната година, който беше изпратен на министъра на финансите в определения срок.

През изминалата година бяха осъществени следните дейности:

- Участие на РЗВО като консултиращ орган в актуализиране и оценка на плановете и списъците за управление на значимите рискове в НСИ – ЦУ и ТСБ.
- Участие в работна среща за определяне на рисковете в статистическите дирекции и подготовка за утвърждаване на планове и списъци със значимите рискове. Същите бяха утвърдени от председателя на НСИ.
- Участие на ЗВО като консултиращ орган и оценка при изготвяне на Въпросника и доклада за състоянието на системите за финансово управление и контрол в НСИ. Същият беше изпратен на министъра на финансите в указания срок.
- Предоставяне на консултации (2 броя) от ЗВО по резолюции на председателя на НСИ.
- Участие на РЗВО в работна група за актуализиране на действащата към момента вътрешна нормативна база и номенклатура на делата със срокове за тяхното съхранение в НСИ.

В изпълнение на Годишния план за одитните ангажменти на Звеното за вътрешен одит през годината бяха предвидени и изпълнени пет планови одитни ангажмента за даване на увереност. Първият одитен ангажмент беше свързан с оценка на законосъобразното провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки в НСИ по ЗОП. Вторият одитен ангажмент беше свързан с оценка за съответствие на дейностите и организацията по: назначаване и подбор на служителите, комплектованост на досиетата и определяне на възнагражденията съобразно нормативните актове и вътрешните правила за работна заплата в ЦУ на НСИ за фиксиран период. Третият одитен ангажмент обхваща процеса планиране, съставяне, изпълнение и отчитане на бюджета за определен период. Четвъртият одитен ангажмент обхваща процеса кандидатстване, изпълнение и отчитане на международни и европейски проекти, финансирани от ЕК. Последният одитен ангажмент предстои да обхване дейността на една статистическа дирекция. Бяха формулирани около 20 препоръки, за които беше изготвен и утвърден план за действие за изпълнение на дадените препоръки.

В съответствие с утвърдения план за обучение през годината бяха проведени пет обучения на Звеното за вътрешен одит, в т.ч. на 2 вътрешни одитора и 1 стажант одитор. Обученията бяха организирани от Школата по публични финанси към МФ по темите, както следва: „Организиране на бюджетното планиране за 2014 г.”; “Външна оценка на качеството на одитната дейност”; “Запознаване и коментар на измененията в Международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит” и “Управление на риска”.

През ноември по препоръка на външната оценка по качеството, извършена през 2011 г. от дирекция „Вътрешен контрол“ към Министерство на финансите ръководителят на вътрешния одит взе участие в семинар, организиран от дирекция „Макроикономическа статистика“. Идеята е посещения на специализирани семинари и на други статистически дирекции с оглед придобиване на добри практики в областта на статистиката за извършване на одити.

В изпълнение на основната си цел по реализиране на контролните функции на председателя на НСИ при провеждане на държавната политика в областта на статистическата дейност Инспекторатът на НСИ извърши 6 планови и 1 извънредна проверка, в т.ч. 3 общи проверки, 3 тематични проверки, както и 1 съвместна извънредна проверка. Бяха осъществени 18 проверки за реализиране на функцията текущ контрол на изпълнение на заповедите и резолюциите на ръководството на НСИ, решенията на председателския съвет и задачите по изпълнение на НСП. Във връзка с постъпили сигнали бяха извършени 3 проверки. Инспекторатът извърши проверки за анализ и оценка на ефективността на дейността на три териториални статистически бюра и направи оценка на корупционния риск на две териториални статистически бюра.

За подобряване на работата, предотвратяване и отстраняване на констатирани пропуски от Инспектората бяха изготвени съответните препоръки. Предприети бяха действия за отстраняване на констатираните пропуски и нарушения в работата на проверените организационни структури и административни звена.

До края на годината предстои да бъдат извършени 4 планови проверки в т.ч. 1 обща проверка и 3 тематични проверки. Предстоят и 6 проверки за реализиране на функцията текущ контрол на изпълнение на заповедите и резолюциите на ръководството на НСИ, решенията на председателския съвет и задачите по изпълнение на НСП. Предстои да бъде направена проверка за анализ и оценка на ефективността на дейността на едно ТСБ и да бъде извършена оценка на корупционния риск на две териториални статистически бюра и в ЦУ на НСИ, както и съответните специализирани проверки.

Приложение 1 Справка за Бюджета на Националния статистически институт за 2013 година

	ПОКАЗАТЕЛИ (в лева)	Закон за бюджета 2013 г.	Уточнен годишен план към 31.10.2013 г.	Отчет към 31.10.2013 г.	Процент на изпълнение към 31.10.2013 г.
	1	2	3	4	5
	I. ПРИХОДИ - ВСИЧКО	1800000	1800000	1388678	77.15
1.	Собствени приходи	1800000	1800000	1388678	77.15
	Неданъчни приходи	1000000	1000000	646626	64.66
	Приходи и доходи от собственост	998000	998000	796018	79.76
	- нетни приходи от продажби на услуги, стоки и продукция	848000	848000	760178	89.64
	- приходи от наеми на имущество	150000	150000	35840	23.89
	Държавни такси	2000	2000	156	7.80
	Глоби, санкции и наказателни лихви			500	
	Други неданъчни приходи			4490	
	Внесени ДДС и други данъци върху продажбите			-156899	
	Постъпления от продажба на нефинансови активи			2361	
2.	Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми	800000	800000	742052	92.76
	Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми от чужбина	800000	800000	742052	92.76
	II. РАЗХОДИ - ВСИЧКО	17291300	17288474	13432868	77.70
1.	Общо разходи	17291300	17288474	13432868	77.70
	Текущи разходи	15941300	16014614	13134123	82.01
	Персонал	12894300	12957954	10644864	82.15
	Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	8755776	8755776	6939633	79.26
	Заплати и възнаграждения на персонала нает по трудови правоотношения	1895666	1895666	1272489	67.13
	Заплати и възнаграждения на персонала нает по служебни правоотношения	6860110	6860110	5667144	82.61
	Други възнаграждения и плащания за персонала	1640240	1690451	1570923	92.93
	Задължителни осигурителни вноски от работодатели	2498284	2511727	2133686	84.95
	Осигурителни вноски от работодатели за Държавното обществено осигуряване (ДОО)	1623884	1630884	1369722	83.99
	Здравноосигурителни вноски от работодатели	649554	653554	567960	86.90
	Вноски за допълнително задължително осигуряване от работодатели	224846	227289	196004	86.24
	Вноски за доброволно осигуряване			622	
	Издръжка	3045600	3055260	2487490	81.42
	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	1400	1400	1769	126.36
2.	Капиталови разходи	1350000	1273860	298745	23.45
	Основен ремонт на дълготрайни материални активи	250000	250000		0.00
	Придобиване на дълготрайни материални активи	345000	268860	38384	14.28
	Придобиване на нематериални дълготрайни активи	755000	755000	260361	34.48

	ПОКАЗАТЕЛИ (в лева)	Закон за бюджета 2013 г.	Уточнен годишен план към 31.10.2013 г.	Отчет към 31.10.2013 г.	Процент на изпълнение към 31.10.2013 г.
	НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ				
	Щатни бройки - общо	1119	1119	1085	96.96
	Средногодишни щатни бройки - общо	1119	1119	1085	96.96
	Щатни бройки	1119	1119	1085	96.96
	по трудови правоотношения	273	273	260	95.24
	по служебни правоотношения	846	846	824	97.40
	Средногодишни щатни бройки	1119	1119	1072	95.80
	по трудови правоотношения	273	273	263	96.34
	по служебни правоотношения	846	846	809	95.63
	Средна годишна брутна заплата	7825	7 825	6474	82.73
	III. ТРАНСФЕРИ	15491300	15488474	12081755	78.00
	III. А. ТРАНСФЕРИ (СУБСИДИИ, ВНОСКИ) МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ / РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ И ДРУГИ БЮДЖЕТИ	15491300	15490714	11989550	77.40
	Получени трансфери (субсидии/вноски) от ЦБ (нето)	15491300	15490714	11989550	77.40
	- получени трансфери (субсидии) от ЦБ (+)	15491300	15 490714	11989550	77.40
	III. Б. ТРАНСФЕРИ МЕЖДУ БЮДЖЕТНИ СМЕТКИ И ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ ФОНДОВЕ / СМЕТКИ	0	88094	92205	
	- получени трансфери (+)		86550	90661	
	- предоставени трансфери (-)				
	- трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост (+/-)		1544	1544	
	III. В. ВРЕМЕННИ БЕЗЛИХВЕНИ ЗАЕМИ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТНИ СМЕТКИ И ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ ФОНДОВЕ И СМЕТКИ				
	IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-) (I. - II. + III.)	0	0	0	
	V. ФИНАНСИРАНЕ		0	0	

Приложение 2 Организационна схема на Националния статистически институт

Организационна схема към 01.11.2013 г.

Утвърждавам:

